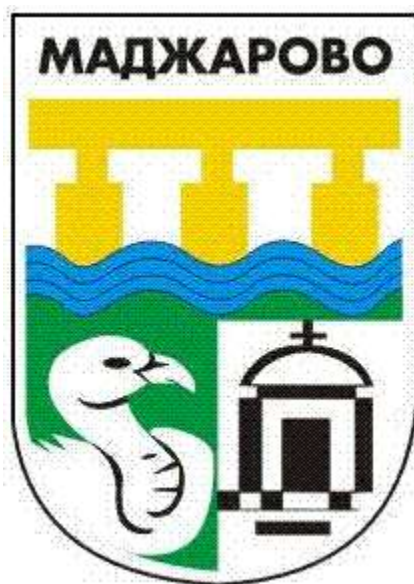

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МАДЖАРОВО

**ЗА ПЕРИОДА
2021 - 2028 ГОДИНА**

Съдържание

Съдържание	2
Списък на често използваните съкращения	5
А. Въведение.....	10
Нормативно основание за разработване на програмата.....	10
Обхват и цели на програмата	11
Анализ на средата	13
Природо – географски характеристики	14
Социално – икономически анализ.....	17
Б. Анализ на състоянието на околната среда по компоненти	28
Въздух	28
Води.....	28
1. Повърхностните водни тела попадащи на територията на община Маджарово.....	29
2. Подземни водни тела попадащи на територията на община Маджарово	31
3. Зони за защита на водите.....	34

4. Санитарно-охранителни зони (СОЗ), попадащи на територията на община Маджарово.....	37
5. Минерални води	38
6. Риск от наводнения	38
7. Мониторинг и източници на замърсяване	39
8. Инженерна инфраструктура	43
Отпадъци.....	45
Нормативна база и изисквания към общините	46
Количество и видове генерирани отпадъци	46
Битови отпадъци	47
Изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО.....	52
Изводи и препоръки:	56
Почви	57
Горски фонд	61
Биоразнообразие, защитени територии и зони	65
Биоразнообразие	65
Природни забележителности, защитени местбости, зони и територии:.....	66
Вековни дървета на територията на община Мджарово	71
Лечебни растения.....	72

Застрашени растения от Червената книга на България на територията на община Маджарово.....	77
Туристически потенциал	79
Популярни туристически дестинации в района	80
Туристически маршрути.....	86
Туристически активности	88
Места за настаняване и капацитет	89
Шум.....	92
Зелени площи	93
Радиационна обстановка и влияние на йонизиращите лъчения	94
Местоположение на пунктовете за мониторинг на територията на община Маджарово:.....	95
Изменение на климата – специфични за територията рискове и въздействие върху основни екосистеми.....	98
В. Анализ на факторите на въздействие, тенденции, натиск и източници на увреждане на компонентите на околната среда.....	101
Г. Институционална и нормативна рамка за осъществяване на политиките по околна среда на общинско и национално ниво	103
Д. Административни и икономически инструменти за осъществяване на политиките в областта на околната среда	117
Превантивни инструменти:	117
Икономически инструменти	121

Доброволни ангажименти на предприятията	122
Е. Анализ на разходите за околна среда	123
Ж. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT) ...	126
З. Визия на община Маджарово за опазване на околната среда.....	132
И. Генерални стратегически цели. Приоритети и специфични стратегически цели	134
Й. Определяне и оценка на алтернативи за постигане на целите	141
К. План за действие	147
Л. Система за отчетност, мониторинг и оценка на изпълнението на Програмата и Плана за действие	164
М. Приложения и графични материали.....	168
6.4. Приложими нормативни и стратегически документи	168

Списък на често използваните съкращения

АИС - Автоматично измервателни станции

АВиК - Асоциацията по ВиК

БДИБР – Басейнова дирекция Източно Беломорски район

БО – Битови отпадъци

ВиК - Водоснабдяване и канализация

ГТ – Горски територии

ДГС – Държавно горско стопанство

ГПСОВ - Градска пречиствателна станция за отпадъчни води

ДБ - Държавен бюджет

ДГФ - Държавен горски фонд

ЕО - Екологична оценка

ЕИП - Европейското икономическо пространство

ЕС - Европейски съюз

ЗП – Земеделски производител

ЗООС - Закон за опазване на околната среда

ЗУО - Закон за управление на отпадъците

ЗВ – Закон за водите

ЗП - Закон за почвите

ЗБР - Закон за биологичното разнообразие

ЗЛР – Закон за лечебните растения

ЗЧАВ – Закон за чистотата на атмосферния въздух

ЗЗТ – Закон за защитените територии

ЗМДТ - Закон за местните данъци и такси

ЗМСМА - Закон за местното самоуправление и местната администрация

ЗУТ - Закон за устройство на територията

ЗОП – Закон за обществени поръчки

ЗЗТ - Закон за защитените територии

ЗЗ - Защитена зона

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИУЕЕО - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

ИУГ – Излезли от употреба гуми

КАВ – Качество на атмосферния въздух

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МЗ – Министерство на здравеопазването

МВР – Министерство на вътрешните работи

МИГ - Местна инициативна група

МГГП – Министерство на горите и горската промишленост

МРРБ - Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МРО – Масово разпространени отпадъци

МПС - Моторни превозни средства

НСИ - Национален статистически институт

НЕМ - Национална екологична мрежа

НПО - Неправителствена организация

НУБА - Негодни за употреба батерии и акумулатори

НПО - Неправителствена организация

НСОС - Национална стратегия по околна среда

НСМОС – Национална система за мониторинг на околната среда

НФ - Национално финансиране

ОБ - Общински бюджет

ОП - Оперативна програма

ОПОС – Оперативна програма околна среда

ПСПВ - Пречиствателни станции за питейни води

ОВОС - Оценка на въздействието върху околната среда

ОПУО - Общинска програма за управление на отпадъците

ООП - Организация по оползотворяване

ОУП - Общ устройствен план

ПВУ - План за възстановяване и устойчивост

ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПУРБ - Плана за управление на речните басейни

ПО – Производствени отпадъци

ПРЗ - Препарати за растителна защита

ПО – Производствени отпадъци

ПООС - Програма за опазване на околната среда

ПРР - Програма за развитие на регионите

ПРСР - Програма за развитие на селските райони

ПС – Прагова стойност

ПСОВ – Пречиствателна станция за отпадъчни води

ПДК – Пределно-допустима концентрация

ПМ - Пункт за мониторинг

РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите

РДВ - Рамкова директива за водите

РЗИ - Регионална здравна инспекция

РДО – Рамкова Директива за отпадъците

РДНО - Регионално депо за неопасни отпадъци

РОУКАВ - Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух

РДГ – Регионална дирекция по горите

РБУ - Район за басейново управление

РСУО – Регионална система за управление на отпадъците

СДК - Средноденонощни концентрации

СО – Строителни отпадъци

ТБО – Твърди битови отпадъци

ТГС - Трансгранично сътрудничество

ФЕС – фондове на Европейския съюз

ФМ - Финансовия механизъм

ФПЧ – Фини прахови частици

ЦБ - Централен бюджет

А. Въведение

Нормативно основание за разработване на програмата

Общините в Република България имат правомощия, задължения и отговорности по прилагане на законодателството по опазване на околната среда. Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Маджарово е изготвена на основание и в съответствие с изискванията на чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда (Обн. ДВ. бр.91 от 25 септември 2002 г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.) (ЗООС).

Програмата за опазване на околната среда на община Маджарово за периода 2021 – 2028 г. представя основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда и е ключов инструмент за подобряване състоянието на околната

среда, чрез който целенасочено са планирани и подробно разписани конкретните дейности, които Общината ще предприеме за посочения времеви диапазон.

Следвайки водещите принципи в политиките за устойчиво развитие, Програмата поставя рамки за дейностите в областта на опазване на околната среда като отчита влиянието на икономическите и социалните фактори. Предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции вследствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на устойчиво развитие, подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения и постигане на просперитет.

При разработването на ПООС са взети под внимание основните стратегически документи на Европейския съюз (ЕС) и Организацията на обединените нации (ООН), имащи отношение към устойчивата околна среда, най-новите политики на Европейската комисия (ЕК) в областта на околната среда и устойчивото развитие, както и рамковите директиви и съответните национални и регионални стратегически документи.

Обхват и цели на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Маджарово представлява стратегически документ и ще има за цел формиране на нови модели на поведение на обществото, щадящи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие, както и осигуряване на по-качествена информация и мониторинг на околната среда. Към всяка стратегическа цел са набелязани конкретни специфични цели, както и мерки за тяхното изпълнение.

Основни цели на тази програма са:

- да се идентифицират и планират нужните действия, необходими за запазване доброто състояние на околната среда;
- да спомогне за подобряване на екологичната обстановка;
- да се подобри системата за управление на отпадъците и развитието на туризма;
- да бъде основният документ за провеждане на политика по околна среда на община Маджарово.

Времевият хоризонт на настоящата ПООС на територията на Община Маджарово е с период на действие 2021 - 2028 г. Програмата сама по себе си представлява комплексна разработка по проблемите, свързани с опазване на околната среда и включва всички нейни компоненти – въздух, климат, води, почви, биоразнообразие, зелени площи, защитени територии както и факторите /заплахите/, които оказват влияние върху състоянието им – урбанизация, шум, радиационна обстановка, отпадъци и човешката дейност – енергия, транспорт, промишленост, земеделие, горско стопанство, туризъм.

Основните политики и методи, чрез които община Маджарово ще се стреми към постигането на целите по опазването на околната среда са следните:

- Идентифициране на приоритетните екологични цели и обединяване на усилията на различните заинтересовани страни за тяхното постигане;
- Формиране на адекватна екологична политика на общината, съобразена с наличните ресурси;

- Ефективно и целесъобразно използване на наличните природни ресурси, целящо тяхното максимално опазване;
- Обединяване усилията на общинските органи, включително и неправителствените организации на територията на общината при вземане на решения за околната среда и в следствие при изпълнението им;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси за решаване на приоритетните екологични проблеми.

Програмата е документ, който може периодично да се допълва и актуализира в зависимост от настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо и местно значение.

Анализ на средата

Основната цел в този раздел е да се установи съществуващото състояние на всички компоненти на околната среда (природо-географски и социално-икономически фактори), след като се идентифицират причините за състоянието им и се определят бъдещите тенденции за развитие. Представените изводи и препоръки от направените подробни анализи на средата са в основата на формулирането на мерките за постигане на целите на ПООС.

Природо – географски характеристики

1.1. Географска характеристика, местоположение и териториални граници на община Маджарово

*Източник на снимката: Интернет сайт на Община Маджарово
www.madzharovo.bg*

Община Маджарово е разположена в югоизточна България, между Хасковската хълмиста област и склоновете на Източните Родопи и обхваща територия от 246,7

кв.км, което е 4,5% от площта на Хасковска област. Общината се състои от 19 населени места. Общинският център – гр. Маджарово е разположен на 65 км. югоизточно от гр. Хасково, на десния бряг на р. Арда. Най-близките гранични пунктове са: Капитан Андреево – на 74 км. югоизточно и Ново село – на 56 км. Разстоянието до столицата е 295 км, а до Черно море – 200 км.

1.2. Административно-териториална характеристика

В състава на община Маджарово влизат следните 19 населени места: гр. Маджарово, с. Румелия, с. Ръженово, с. Селска Поляна, с. Сеноклас, с. Тополово, с. Бориславци, с. Брусевци, с. Габерово, с. Голяма Долина, с. Горни Главанак, с. Горно Поле, с. Долни Главанак, с. Долно Съдиево, с. Ефрем, с. Златоустово, с. Малки Воден, с. Малко Брягово, с. Малко Попово.

Източник на снимката: wikipedia.org

Социално – икономически анализ

1.3. Демографски показатели

Основните показатели, които се представят в настоящата част и на база, на които се извършва анализ на демографското състояние на община Маджарово са: население (градско и селско население), раждаемост, смъртност, възрастова структура на населението и вътрешна миграция.

Община Маджарово обхваща 19 населени места. По данни на НСИ броят на населението за периода от 2017 г. до 2021 г. е представено в таблицата:

Населени места	2017	2018	2019	2020	2021
Община Маджарово	1716	2025	2051	2025	2023
Град Маджарово	584	597	575	576	567
с. Румелия	17	39	39	38	37
с. Ръженово	85	100	104	101	110
с. Селска Поляна	76	85	91	96	96
с. Сеноклас	53	62	63	59	52
с. Тополово	122	178	206	208	219
с. Бориславци	186	195	185	181	174
с. Брусевци	-	-	-	-	-
с. Габерово	-	-	-	3	3

с. Голяма Долина	2	3	2	2	2
с. Горни Главанак	80	99	105	104	109
с. Горно Поле	52	63	64	61	65
с. Долни Главанак	173	264	268	261	255
с. Долно Съдиево	102	155	158	158	155
с. Ефрем	59	59	62	49	52
с. Златоустово	77	77	82	81	85
с. Малки Воден	16	15	15	15	14
с. Малко Брягово	27	26	20	21	21
с. Малко Попово	5	8	12	11	7

Източник: НСИ

Според статистическите данни на НСИ, броят на населението в община Маджарово към 2021 г. е 2 023 души, като градското население е 567 души, а в селата е 1 456 души. Към днешна дата в с. Брусевци няма постоянно население. Общо за община Маджарово, може да се заключи, че темповете на намаляване на годишния брой на населението са относително равномерни. Градското население като брой за периода 2015 - 2020 г., бележи тенденция на намаление (от 584 души през 2017 г. на 567 души през 2021 г.). Точно обратното е с населението в селата,

където се наблюдава увеличение. През 2015 г. е било 1 132 души, а през 2021 г. е вече 1 456 души. Интересен пример за това е с. Габерово, където до 2019 година в отчетния период, селото е било безлюдно, но след 2020 година има заселени 3-ма души. На база на тези данни, може да се състави прогнозна таблица за населението в община Маджарово за периода от 2021 г. – 2028 г.

Прогноза за населението в община Маджарово през перспективния период 2021 – 2028 година							
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
2 023	2 000	1 981	1 962	1 944	1 926	1 908	1 890

Източник: НСИ

Населението на община Маджарово в периода до 2028 година, съгласно прогнозите на НСИ значително намалява. Процесът на намаление на населението е резултат на отрицателно естествено възпроизводство. Характеристиката на естественото движение на населението на община Маджарово за периода 2017 – 2021 г. показва, че раждаемостта не би могла да компенсират повишената смъртност на населението. В таблицата е посочено естественото движение на населението за община Маджарово.

Година	Живородени			Починали			Естествен прираст
	общо	момчета	момичета	общо	мъже	жени	общо
2017	19	6	13	51	27	24	-32
2018	19	6	13	41	26	15	-22
2019	11	9	2	34	19	15	-23

2020	11	7	4	32	17	15	-21
2021	12	6	6	43	26	17	-31

Източник: НСИ

За анализирания период, броят на родените лица (всичко – момчета/момичета) в общината през 2017 г. са 19 души, а през 2021 г. са 12 души, според статистиката на НСИ. С всяка изминала година смъртността е по-висока от раждаемостта. В общината се наблюдават негативни демографски процеси, които се обуславят на общото застаряване на населението, спад на раждаемостта, отрицателен естествен прираст (за 2021 г., той достига до -31 души), миграция на млади хора към по-големи градове в страната или към други държави. Причините са комплексни, но най-голяма е тежестта на факторите: недостиг на работни места, ограничена възможност за реализация, ниско заплащане на труда. Отчетени са и миграционните движения, включващи, както заселване на лица от други общини, така и изселване на население извън общината. Тези процеси са важни и до голяма степен зависят от състоянието на местната икономика, условията на живот, от поведенчески и други мотивации за заселване и изселване.

Данни за механичното движение на населението в периода 2017 г. – 2021 г. се съдържат в таблицата.

Механичен прираст на населението на община Маджарово							
година	заселени			изселени			Механичен прираст
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо
2017	94	31	63	71	32	39	23

2018	401	218	183	70	26	44	331
2019	163	84	79	114	56	58	49
2020	76	41	35	81	39	42	-5
2021	116	67	49	87	37	50	29

Източник: НСИ

Според данните на НСИ, през 2021 година механичният прираст по отношение на зеселеното население на територията на община Маджарово е 116 души, това е с около 75 % по-високо спрямо изселеното население – 87 души.

Динамиката в броя на изселванията по години през периода 2017 г. - 2021 г. е неравномерно.

През последните години броят на изселените от градовете е по-нисък, 33 души за 2021 г., а от селата се наблюдава спад на изселените лица - през 2021 г. са 54 души. Подробни данни се съдържат в таблицата.

В	2017	2018	2019	2020	2021
градовете					
заселени	21	48	24	25	37
изселени	17	22	39	18	33
механичен прираст	4	26	-15	7	4

Източник: НСИ

В селата	2017	2018	2019	2020	2021
-----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

заселени	73	353	139	51	79
изселени	54	48	75	63	54
Механичен прираст	19	305	64	-12	25

Източник: НСИ

Основната възрастова структура на населението на общината е с изменения в броя и дела на лицата и в трите групи възрасти (0-14 години, 15-64 години, 65-80 години и 80+ години) в посока на застаряване и е представена в таблицата.

Община Маджарово	2017	2018	2019	2020	2021
0-14 г.	166	170	171	174	168
15-64 г.	1 036	1 311	1 339	1 300	1 292
65-80	375	408	405	416	435
80+	139	136	136	135	128

Източник: НСИ

От общия брой на населението на община Маджарово към 2021 г. – 2 023 души, разпределението по основни възрастови групи е, както следва:

- 168 души са във възрастовата група от 0 до 14 години, което съставлява 8.3 % от общия брой на населението;
- 1 292 души са във възрастовата група от 15 до 64 години, което съставлява 63.9 % от общия брой на населението;

- 435 души са във възрастовата група от 65 до 80 години, което съставлява 21.5 % от общия брой на населението;
- 128 души са във възрастовата група от 80+ години, което съставлява 6.3 % от общия брой на населението.

Основните изводи в демографското развитие на община Маджарово са:

- Съществуващата демографска структура и образователното равнище на населението по местоживее на този етап позволява, преди всичко развитието на селското стопанство;
- Очертава се необходимостта да се решат комплекс от проблеми, свързани с подобряване на раждаемостта, привличане на нови жители на територията на общината и ограничаване на миграцията;
- Гъстотата на населението е неравномерно разпределено на територията на общината – проблем, който може да се реши чрез преодоляване на различията в условията на живот между населените места.

1.4. Икономически показатели

Община Маджарово принадлежи към общините със слабо развита икономика. На територията ѝ леката промишленост е слабо развита. Селското стопанство е един от приоритетните отрасли в икономиката на общината. Благоприятното съчетание на природо-климатичните условия в община Маджарово са предпоставка за добро развитие на селското стопанство. Значението на селското стопанство в икономиката на общината е голямо, но то е от екстензивен тип и не отговаря в

достатъчна степен на европейските стандарти. Според оценки на общинската администрация над 90% от населението в работоспособна възраст в общината се занимава със селско стопанство, като обработва малък по размер земя. Растениевъдството и животновъдството не са развити в еднаква степен, като животновъдството е по-слабо развито. Прилагането на остарели технологии, лошото заплащане на труда и напълно амортизирания машинен парк, превръщат селското стопанство в непривлекателен отрасъл. Със стартирането на мерките по Програмата за развитие на селските райони се осигурява достъп до финансов ресурс на регистрираните земеделски производители, което дава възможност за разработване и реализация на проекти по различни мерки. С реализацията на проектите се обновява машинния парк, създават се насаждения от едногодишни и многогодишни култури, увеличава се броя на животновъдите и разнообразието на отглежданите животни, изградени и функциониращи са няколко къщи за гости, като всичко това сподобства за по-бърз икономически растеж и повишаване качеството на живот. Голяма част от производителите почти не използват наемен труд, а само семейна заетост. Използваната земеделска площ на територията на община Маджарово, според земеделския кадастър, възлиза на над 63 056 дка или 25.5 % от общата площ на общината, при 53 % средно за страната. През последните години приоритетно място в стопанския комплекс на общината заема туризма.

Основен икономически показател за състоянието на местната икономика е „размер на произведена продукция“, в стойностно изражение. Към 2019 г. в общината е произведена продукция на обща стойност 4 350 хил.лв., което е спад в сравнение с 2018г. когато произведената продукция е била 4 418 хил.лв.

Основната част от населението към 2021 година, според данни на НСИ е в трудоспособна възраст – 59.5 % от общото население на Община Маджарово, като разпределено по пол, 34.9 % от мъжете са в трудоспособна възраст, а 24.6 % са жените в трудоспособна възраст.

Община Маджарово	2017	2018	2019	2020	2021
Под трудоспособна възраст	178	182	180	178	185
В трудоспособна възраст	947	1 204	1 241	1 210	1 203
Над трудоспособна възраст	591	639	630	637	635

Източник: НСИ

Разпределението на населението под, в и над трудоспособна възраст в града е следното:

В града					
	2017	2018	2019	2020	2021
Под трудоспособна	61	58	55	55	52

възраст					
В трудоспособна възраст	335	352	332	325	315
Над трудоспособна възраст	188	187	188	196	200

Коефициентът на безработица, който показва какъв е дялът (%) на безработните като част от работната сила в община Маджарово за периода 2016 – 2020 г. спада от 25,2% през 2016 г. до 14,8% през 2019 г., но отново се покачва до 20,7% през 2020 г.

Средната брутна месечна работна заплата в община Маджарово за 2019 г. е 930 лв./мес., като за сравнение през 2016 г. брутна месечна работна заплата е била 643 лв./мес. Възнагражденията в общината остават значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната.

Намаляването на заетите работни места през последните години се дължи на комплекс от фактори. Работни места се осигуряват главно от малки частни предприятия и фирми.

Върху трудовата заетост влияят:

- ограничените инвестиции и ресурси за стартиране или разширяване на бизнеса;

- ограничените покупателни възможности на населението, което се отразява върху търсенето на стоки и услуги;
- реструктуриране на общинската икономика;
- преобладаващ дял на неквалифицираните и ниско образованите безработни;
- недостатъчни възможности за трудова реализация на лица в неравностойно социално положение.

При развитие на бизнеса и трудовия пазар чрез нови инвестиции, професионална квалификация на младежите и нови проекти за работни места по национални и местни програми ще се повиши и трудовата заетост. Това ще доведе до намаляване на миграцията извън общината и намаляване на безработицата и бедността на голяма част от селското и немалка част от градското население.

Основните изводи, които може да се направят в развитието на икономиката на община Маджарово са:

- Възможностите за развитие са в посока подобряване използването на суровинните и човешките ресурси на региона, развитие на ефективни производства, екологично чисти продукти и привличане на местни и външни инвестиции;
- Налице е потенциал за развитие на специфични туристически направления, като за целта е необходимо организационно усъвършенстване на тази дейност;

- Благоприятните природно - климатични и почвени условия и значителният пасищен ресурс са предпоставка за развитие на растениевъдството и животновъдството в региона.

Б. Анализ на състоянието на околната среда по компоненти

Въздух

В община Маджарово няма пункт за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ) от Националната система за мониторинг на КАВ и населено място от общината не е включвано в график за измерване с мобилна автоматична станция (МАС) за КАВ.

Община Маджарово принадлежи към общините със слабо развита икономика. Леката промишленост е слабо развита, а над 90% от населението в работоспособна възраст се занимава със селско стопанство, като обработва малък по размер земя. През последните години приоритетно място в стопанския комплекс на общината заема туризма. На територията на общината не действат значими замърсители на въздуха. Емисиите на вредни вещества в атмосферата са минимални и няма предвидени мерки за опазване чистотата на въздуха.

Води

Община Маджарово не е известна с изключително богати водни ресурси.

1. Повърхностните водни тела попадащи на територията на община Маджарово

Повърхностните водни тела, попадащи на територията на община Маджарово са следните:

- BG3MA100R006 - р. Лозенска река, десен приток на р. Марица
- BG3MA100R007 - р. Бисерска река и притоци до устие
- BG3AR100R005 - р. Маришница до вливането ѝ в р. Арда
- BG3AR100R007 - Кулиджийска река до вливането ѝ в р. Арда
- BG3AR100L004 - яз. Ивайловград
- BG3AR100R006 - р. Арда от вливането на р. Крумовица до яз. Ивайловград

В следващите 3 таблици са представени данни за състоянието на повърхностните водни тела за периода от 2020 до 2022 г. / Източник на данните: Басейнова дирекция ИБР/

Речен басейн	Код на водното тяло		Характеристика на ВТ	Биологични показатели 2020	Физико-химични показатели 2020	Екологично състояние/потенциал 2020	Химично състояние 2020	Измествачи показатели 2020
Марица	BG3MA100R006	Лозенска река, десен приток на река Марица	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
Марица	BG3MA100R007	Река Бисерска и притоци до устие	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос
Арда	BG3AR100R007	Кулиджийска река до вливането ѝ в р. Арда	река	добро		добро	неизвестно	
Арда	BG3AR100R006	Река Арда от вливането на р. Крумовица до яз. Ивайловград	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос
Арда	BG3AR100R005	Река Маришница до вливането ѝ в р. Арда	река	добро	добро	добро	добро	
Арда	BG3AR100L004	Язовир Ивайловград	яз	добро	добро	добро	добро	

Речен басейн	Код на водно тяло		Характеристика на ВТ	Биологични показатели 2021	Физико-химични показатели 2021	Екологично състояние/потенциал 2021	Химично състояние 2021	Изместващи показатели 2021
Марица	BG3MA100R006	Лозенска река, десен приток на река Марица	река	добро	добро	добро	добро	
Марица	BG3MA100R007	Река Бисерска и пригоди до устие	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
Арда	BG3AR100R007	Кулиджийска река до вливането ѝ в р. Арда	река	добро		добро	неизвестно	
Арда	BG3AR100R006	Река Арда от вливането на р. Крумовица до яз. Ивайловград	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, Риби
Арда	BG3AR100R005	Река Маришница до вливането ѝ в р. Арда	река	добро	добро	добро	добро	
Арда	BG3AR100L004	Язовир Ивайловград	яз	добро	умерено	умерено	добро	Робщ

Речен басейн	Код на водно тяло		Характеристика на ВТ	Биологични показатели 2022	Физико-химични показатели 2022	Екологично състояние/потенциал 2022	Химично състояние 2022	Изместващи показатели 2022
Марица	BG3MA100R006	Лозенска река, десен приток на река Марица	река	добро	добро	добро	добро	
Марица	BG3MA100R007	Река Бисерска и пригоди до устие	река	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, Макрофити
Арда	BG3AR100R007	Кулиджийска река до вливането ѝ в р. Арда	река	добро	добро	добро	добро	
Арда	BG3AR100R006	Река Арда от вливането на р. Крумовица до яз. Ивайловград	река	лошо	добро	лошо	добро	Макрозообентос, Фитобентос, Макрофити, Риби
Арда	BG3AR100R005	Река Маришница до вливането ѝ в р. Арда	река	добро		добро	добро	
Арда	BG3AR100L004	Язовир Ивайловград	яз	Много лошо	умерено	Много лошо	добро	Макрозообентос, Робщ

От извършеният мониторинг от БД ИБР и представените данни се наблюдава влошаване на качеството на водните тела през 2021 и 2022 г. на водни тела BG3AR100L004, в което е отчетено много лошо състояние по отношение на биологичните показатели и екологичното състояние и за водно тяло BG3AR100R006, където състоянието на водите е лошо през 2022 г.

2. Подземни водни тела попадащи на територията на община Маджарово

Подземните водни тела, попадащи на територията на община Маджарово са следните:

- BG3G000000Q010 Порови води в Кватернер - река Арда
- BG3G000PtPg049 Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс
- ✓ **Подземно водно тяло с код BG3G000000Q010 - Порови води в Кватернер - река Арда**

Водно тяло BG3G000000Q010 „Порови води в кватернер – река Арда“ е разположено в южната част на Хасковски район. Алувиалните отложения са образувани от р. Арда и нейните притоци – р. Върбица и р. Перперек. Водоносният хоризонт е изграден от пясъци, гравелити, глини, валуни, чакъли. Водното тяло има площ 101,16 km².

Съгласно ПУРБ на ИБР (2016г. - 2021 г.) в подземните водни тела има определени зони за защита на водите по чл. 119а, ал.1, т. 3а от Закона за водите (ЗВ). Площта на Община Маджарово не попада в уязвима зона за защита на водите включена в Раздел 3, точка 3.3.1 от ПУРБ на ИБР. Съгласно Раздел 4, точки 4.2.2 и 4.2.3 от ПУРБ на ИБР подземно водно тяло BG3G000000Q010 е в добро химично състояние и добро количествено състояние.

Целта за опазване на околната среда за подземно водно тяло BG3G000000Q010 е опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването.

В доклади за състояние на водите на територията на РИОСВ-Хасково (територията на обл. Хасково и обл. Кърджали), общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000000Q010 за периода 2016г. - 2022г е както следва:

- 2016г. - добро химично състояние;
 - 2017г. - добро химично състояние;
 - 2018г. - добро химично състояние;
 - 2019г. - добро химично състояние;
 - 2020г. - добро химично състояние;
 - 2021г. - добро химично състояние;
 - 2022г. - добро химично състояние.
- ✓ **Поздемно водно тяло с код BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс**

Водно тяло „Пукнатинни води – Източно Родопски комплекс“ е голямо по площ подземно водно тяло, което заема западните части на Хасковски район. Водоносният хоризонт е изграден от риолити, андезити, пирокластични риодацити, туфи, туфити, туфозни пясъчници и алевролити, варовици – кавернозни, варовити пясъчници, мергели, конгломерати, пясъчници, глини, гнайсошисти, гранитизирани гнайси, гранитогнайси, гнайси, мигматити, шисти амфиболити, мрамори, калкошисти. Цялото ПВТ има площ 6593,09 km².

Съгласно ПУРБ на ИБР (2016г. - 2021 г.) в подземните водни тела има определени зони за защита на водите по чл. 119а, ал.1, т. За от Закона за водите (ЗВ). Площта

на Община Маджарово не попада в уязвима зона за защита на водите включена в Раздел 3, точка 3.3.1 от ПУРБ на ИБР. Съгласно Раздел 4, точки 4.2.2 и 4.2.3 от ПУРБ на ИБР (2016г. - 2021г.) подземно водно тяло BG3G000PtPg049 е в добро химично състояние и добро количествено състояние.

Целта за опазване на околната среда за подземно водно тяло BG3G000PtPg049 е опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването.

В доклади за състояние на водите на територията на РИОСВ-Хасково (територията на обл. Хасково и обл. Кърджали), общата оценка на химичното състояние на ПВТ BG3G000PtPg049 за периода 2016г. - 2022г е както следва:

- 2016г. - добро химично състояние;
- 2017г. - добро химично състояние;
- 2018г. - лошо химично състояние - показател с констатирано отклонение - цинк;
- 2019г. - лошо химично състояние - показател с констатирано отклонение - желязо;
- 2020г. - лошо химично състояние - показатели с констатирано отклонение - манган и обща алфа-активност;
- 2021 г. - лошо химично състояние - показатели с констатирано отклонение - желязо и обща алфа-активност;
- 2022г. - лошо химично състояние - показател с констатирано отклонение - желязо;

3. Зони за защита на водите

Чл. 119а. от Закона за водите определя видовете зони за защита на водите. За територията на община Маджарово те са следните:

✓ Зони за защита на питейните води

Зоните за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода. На територията на община Маджарово, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1. от ЗВ са разположени следните зони за защита на питейните води с код и наименование:

Наименование ПВТ	Код на ЗЗВ	Код на ВТ
Порови води в Кватернер - река Арда	BG3DGW000000Q010	BG3G000000Q010
Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3DGW000PtPg049	BG3G000PtPg049

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва от РЗИ, която извършва периодичен мониторинг.

✓ Зони за защита на водите, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително уязвими зони и чувствителни зони

Понятието „чувствителни зони“ е термин от Директива 91/271/ЕЕС от 21 май 1991 година за пречистването на градските отпадъчни води и характеризира водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на

еутрофикация – обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти са тези, определени съгласно критериите, посочени в Приложение № 4 към чл. 12, ал. 1 от Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр. 97 от 2000 г.) и със Заповед № РД 970/28.07.2003 г. на министъра на околната среда и водите.

Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи на територията на община Маджарово са посочени в следващата таблица:

Код	Наименование	Тип зона
BGCSARI06	Водосбор на река Марица	Чувствителна зона
2	Южна Зона	Нитратно уязвима зона

- ✓ Защитените територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

Защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване съгласно чл. 119а, ал.1, т.5 от закона за водите попадащи на територията на община Маджарово са:

Тип	Код	Име
SAC	BG0001032	Родопи - Източни
SPA	BG0002014	Маджарово
SPA	BG0002071	Мост Арда
SPA	BG0002106	Язовир Ивайловград
Защитена местност	150	Черната скала
Защитена местност	125	Патронка
Природна забележителност	403	Гнездово находище на застрашени дневни грабливи птици
Природна забележителност	460	Находище на градински чай - река Марешница
Защитена местност	142	Гюргена
Природна забележителност	151	Глухите камъни
Защитена местност	126	Момина скала

4. Санитарно-охранителни зони (СОЗ), попадащи на територията на община Маджарово

Санитарно-охранителните зони са основна част от зоните за защита на водите и се определят съгласно чл. 119, ал.4, т. 2 от ЗВ и *Наредба №3 от 16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточници и съоръжения за питейнобитово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр.88 от 27 октомври 2000г.)*. Те се определят около водовземни съоръжения на повърхностни и подземни водни тела, като основната цел е запазване качеството и количеството на водите, използвани за питейно-битово водоснабдяване.

Съгласно чл.7-10 от Наредба № 3 и Приложения № 1 и № 2 към нея се определят три пояса за защита на водите на СОЗ, като за всеки един пояс на зоната са определени дейности, които се забраняват, ограничават и ограничават при доказана необходимост по време на действието им. Ограничаването или ограничаването при доказана необходимост в обхвата на СОЗ се извършват в зависимост от оценката на риска от замърсяване и увреждане качеството и количеството на водите, добивани за питейно-битово водоснабдяване. При това положение, съгласно чл. 8 на Наредба №3 в I Пояс на СОЗ са разрешени само дейности свързани с експлоатацията на водоизточника и/или съоръжението за добив на вода, като при това достъп до пояс I имат ограничен брой длъжностни лица. Дейностите в границите на II и III пояс за които има ограничение или ограничение при доказана необходимост се извършва само ако инициаторът на дейността докаже с конкретни изследвания и оценка на въздействието върху

околната среда, че дейността няма да доведе до съществено или несъществено замърсяване на водите или други негативни последици за водоизточника.

В Заповедите за утвърждаване на СОЗ са разписани забрани и ограничения за извършване на дейности за всяка една от зоните, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3/2000 г.

На територията на община Маджарово, няма учредени санитарно-охранителните зони (СОЗ) и/или такива в процедура по учредяване.

5. Минерални води

Според списъка на находищата на минерални води – изключителна държавна собственост по Приложение №2 към чл. 14, т. 2 от Закона за водите, публикуван на сайта на МОСВ, на територията на общината няма минерални извори.

6. Риск от наводнения

На територията на община Маджарово в разработения и приет с Решение № 1109/29.12.2016 г. на Министерски съвет План за управление на риска от наводнения в Източнотимокморски район за басейново управление ПУРН (2016-2021) няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН).

В ПУРН втори цикъл 2022-2027 г. (в процес на разработка) също няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН).

7. Мониторинг и източници на замърсяване

В обхвата на община Маджарово попадат четири пункта за мониторинг от Националната система за мониторинг на околната среда (Програма за мониторинг на водите по Заповед № РД-229/05.04.2017 г. на Министъра на околната среда и водите). В тях се провежда мониторинг по биологични елементи за качество, като в два от тях – „Река Арда след големия завой“ и „Язовир Ивайловград – опашка с. Бориславци“, се провежда и мониторинг по физикохимични елементи за качество:

- Пункт BG3AR00159MS0041 „Река Арда преди гр. Маджарово“;
- Пункт BG3AR01579MS0039 „Река Арда след гр. Маджарово“;
- Пункт BG3AR00159MS0040 „Река Арда след големия завой при гр. Маджарово“;
- Пункт BG3AR00157MS0030 „Язовир Ивайловград – опашка с. Бориславци“.

В община Маджарово, като и във всяка друга област, източниците на замърсяване на водите могат да бъдат разнообразни. Някои от възможните източници на замърсяване включват:

- ✓ Промислени дейности: Ако има промислени предприятия в района, изтичането на отпадъчни води и замърсяването от емисии и отпадъци може да бъде източник на замърсяване на околните водни тела.
- ✓ Селскостопанска дейност: Употребата на пестициди, химикали и торове в селското стопанство може да доведе до замърсяване на водните ресурси чрез оттичане на води, които носят тези вещества.
- ✓ Домакинствата: Неправилното отпадане на отпадъци, включително химикали, масла, фарби и други вредни вещества, може да доведе до

замърсяване на водните тела чрез оттичане от канализационната система или непосредствено във водните резервоари.

- ✓ Незаконно отпадане на отпадъци: Незаконното отпадане на боклуци, строителни материали и други отпадъци в близост до водни ресурси може да доведе до пряко замърсяване на водите.

За да се определят конкретните източници на замърсяване на водите в община Маджарово, е необходимо провеждане на систематични мониторингови дейности и анализ от страна на компетентните местни организации и институции, отговорни за опазването на околната среда и водните ресурси.

На територията на общината няма производства, заустващи пречистени производствени води. Има едно производство, заустващо непречистени производствени води, а именно – ликвидирани минни участъци – гр. Маджарово, със собственик „Маджарово“ ЕАД – в ликвидация, и дружество, отговорно за ликвидацията – „Еко Антрацит“ ЕАД. То е отговорно и за заустването на рудничните води, механично пречистени, в повърхностни води за експлоатация на съществуващ обект.

През 2017 г. е установена завишена концентрация на естествен уран (0,036 mg/l) във водите, подавани за питейно-битови нужди в с. Бориславци. Употребата на водите за пиене и приготвяне на храна е разрешена отново от РЗИ – Хасково, считано от 27.07.2017 г., на база протоколи от контролни измервания, извършени от РЗИ – Пловдив.

Във връзка с установени отклонения по показател „естествен уран“, на основание получен на 02.02.2018 г. от „В и К“ ЕООД протокол от изследвания, РЗИ – Хасково

ограничава употребата на питейната вода в с. Малки Воден, общ. Маджарово, за питейни нужди и приготвяне на храна от населението. В цитирания протокол се установяват завишени стойности по показател „естествен уран“ в пробата вода от с. Малки Воден – $0.032 \pm 0.005 \text{ mg/l}$ (при норма 0.03 mg/l). Водата може да бъде ползвана без ограничение за хигиенни цели.

РЗИ – Хасково е издала и връчила предписание №12/05.02.2018г. на управителя на „В и К“ ЕООД – Хасково за осигуряване на вода за питейни нужди за населението на с. Малки Воден, отговаряща на изискванията на Наредба №9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

На 13.08.2018 г. „В и К“ ЕООД Хасково е предоставила на РЗИ – Хасково протокол от изследване, в който стойността на естествения уран е 0.039 mg/l . От РЗИ – Хасково е връчено предписание на управителя на „В и К“ ЕООД Хасково за ограничаване ползването на вода за пиене и приготвяне на храна в с. Бориславци, общ. Маджарово, както и предписание за предприемане приоритетно в най-кратки срокове на действия за отстраняване на несъответствието и осигуряване на питейна вода на населението, отговаряща на Наредба № 9. Връчени са писма на кмета на Община Маджарово, както и на кмета на с. Бориславци за уведомяване на населението.

Полученият резултат от изследванията в Зона на водоснабдяване „Малки Воден“, според протокол №2018/3309А от 27.07.2018 г., е 0.022 mg/l . Към момента ограничението на водата за пиене и приготвяне на храна продължава. За населението се осигурява бутилирана вода, поради малкия брой жители – 7.

През февруари 2021 г. отново е отчетено отклонения в качеството на водата за питейно-битови цели зона за водоснабдяване Бориславци, общ. Маджарово (с. Бориславци) и зона за водоснабдяване Свирково, общ. Симеоновград (с. Свирково) по химичен показател Естествен уран. РЗИ Хасково е уведомена с писмо вх. № 25-06-17/12.02.2021г.

Предоставени са протоколи от изпитване с № AR-21-WX-001143-01/11.02.2021г, № AR-21-WX-001144-01/11.02.2021г. Със следните резултати от изпитването 3В Бориславци, общ. Маджарово (с. Бориславци) -34.4 µg/l – (0,034.4 mg/l), (при определена максимално допустима стойност 0,03 mg/l) и 3В Свирково, общ. Симеоновград (с. Свирково) – 44.8 µg/l – (0,044.8 mg/l), (при определена максимално допустима стойност 0,03 mg/l) от лабораторен изпитателен комплекс „Юрофинс ХОС Тестинг България“ ЕООД гр.София

Предприети мерки от страна на РЗИ-Хасково:

- ✓ Съставени и връчени предписания №70/15.02.2021г. и №71/15.02.2021г. на управителя на „ВиК“ЕООД гр. Хасково за ограничаване ползването на питейната вода от населението в 3В Бориславци – с. Бориславци, община Маджарово и 3В Свирково – с. Свирково, община Симеоновград за питейни нужди и приготвяне на храна до отстраняване на несъответствието и възстановяване качеството на вода за питейно-битови нужди.
- ✓ Връчено е писмо на кмета на община Маджарово и община Симеоновград за уведомяване на населението на с. Бориславци, община

Маджарово и с. Свирково, общ. Симеоновград, захранвани с питейна вода от ЗВ Бориславци и ЗВ Свирково.

Необходими са периодични изпитвания на водата за питейно-битови нужди и при установени влошени химически показатели трябва БД ИБР Пловдив да предприеме незабавни мерки по компетентност.

8. Инженерна инфраструктура

✓ Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяването на община Маджарово се осъществява от "Водоснабдяване и канализация" ЕООД, гр. Хасково. Водоснабдяването на селата в района се извършва от собствени водоизточници, главно кладенци, а за гр. Маджарово – от терасата на р. Арда. Помпажното подаване на водата към населените места е причина за висока енергоемкост и сравнително високата цена на водата. Водопроводната мрежа е силно амортизирана, морално остаряла и с висока степен на аварийност. Загубите при водоподаването са значителни. Община Маджарово се нарежда на последно място в област Хасково по дял на водоснабденото население. Загубите при водоснабдяването са значителни и достигат на места до 30%. Водоснабдяването в община Маджарово може да се определи като предизвикателство, което изисква системна политика от всички заинтересовани институции и страни.

С оглед на сегашното състояние на населените места: икономическия и демографски срив и обезлюдяването на региона, стремежът на общината и ВиК оператора трябва да се сведе до запазване, съхраняване и поддържане в добро

експлоатационно състояние на съществуващите мощности – водопроводни системи и съоръжения с цел удължаване на експлоатационния им период.

Нивото на изграденост на канализационната мрежа в общината е ниско. От всички населени места в общината само в гр. Маджарово и с. Бориславци има изградена канализация, която е морално остаряла и често предизвиква задръствания. Съществуващата канализационна мрежа има покритие от 70% до 90%. Единствено в с. Бориславци е изградена ПСОВ, но тя все още не е пусната в експлоатация.

Липсата на улична канализационна мрежа в населените места води до замърсяване на почвите и подземните води, което е резултат от заустването на отпадъчните води в септични ями, несъобразени с изискванията за опазване на околната среда.

Изграждането на канализационна система в населените места има важно значение за поддържане на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните и почвени ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие в общината.

✓ **Хидротехнически съоръжения на територията на община Маджарово**

Хидротехническите съоръжения на територията на общината, които са поставени под мониторинг и оценка на състоянието, на основание Заповед № ОМП-02-1/11.04.2016 г. на областния управител на Хасково през 2016 г. от специализирана комисия са проверени следните обекти:

- Река „Арда“ – извън урбанизираната територия. Коритото на реката е широко, освободено от растителност, с отлична проводимост. При повишаване нивото на

водата няма опасност от заливане на населени места. Комисията няма предписания.

- Хвостохранилище „Маджарово“ – в ликвидация – „Еко Медет“ ЕООД гр. Панагюрище. Състоянието на хвостохранилището е добро, но се наблюдават наноси в отводнителните канали, които затрудняват проводимостта на водата. Също така се наблюдават частични разрушения на бетоновите повърхности на отводнителен канал на малкото хвостохранилище.

Отпадъци

На основание чл.52 от ЗУО Община Маджарово е разработила Програма за управление на отпадъците на територията на община Маджарово 2021-2028 г. Програмата за управление на отпадъците на територията на община Маджарово 2021-2028 г. е неразделна част от настоящата програма за опазване на околната среда на общината. По-долу са представени основните констатации, изводи и препоръки.

В нея са заложили конкретни мероприятия, целящи минимизиране отрицателното влияние на отпадъците върху околната среда. Целите, залегнали в Програмата, са в синхрон с Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

С програмата се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигането на ефективно използване на ресурсите и създаването на условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Нормативна база и изисквания към общините

Европейското законодателството в областта на управлението на отпадъците се базира на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО (РДО), транспонирана в ЗУО. Тази директива въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и европейската политика относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците, определено в нея, гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци;
2. Подготовка за повторна употреба;
3. Рециклиране;
4. Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
5. Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

В националното законодателство – ЗУО са определени ангажиментите на кметовете на общините, касаещи организирането и управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на общинска територия, като са заложили също и конкретни количествени цели за изпълнение.

Количество и видове генерирани отпадъци

ЗУО поставя еднакви изисквания за управлението на отпадъците както към малките, така и към големите общини. Община Маджарово е една от сравнително

малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците, като на територията на общината се образуват всички категории отпадъци - битови производствени, строителни и опасни отпадъци.

Битови отпадъци

Съгласно *Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците* битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- мястото на образуване;
- стандартът на живот на населението и неговата култура;

- степен на благоустроеност на населените места;
- начин на отопление;
- други фактори.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица е различно в зависимост от броя на жителите и потребителските навици и възможности. Като се изхожда от административно - териториалната и социално - икономическа характеристика на община Маджарово, основните източници на ТБО се явяват:

- домакинствата;
- промишлените предприятия;
- търговски и обслужващи обекти.

Битовите отпадъци включват различните отпадъчни потоци от домакинствата и подобни отпадъци, описани в схемата – смесени битови отпадъци, разделно събрани масово разпространени отпадъци, разделно събрани биоразградими и биоотпадъци от поддържане на обществени площи, паркове и градини и др.

Смесените битови отпадъци се събират и транспортират към изградената а инсталация за сепариране на отпадъци, част от регионалната система за управление на отпадъците Харманли.

Всички населени места в община Маджарово са обхванати от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

На графиката са показани количествата образувани смесени битови отпадъци на територията на община Маджарово за периода от 2014 до 2022 година.

Източник: ИАОС

Данните показват сравнително постоянна тенденция в образуваните количества битови отпадъци, като след 2019 г. е отчетено леко повишаване.

Смесените битови отпадъци, образувани на територията на община Маджарово се събират и транспортират към изградената а инсталация за сепариране на отпадъци, част от регионалната система за управление на отпадъците Харманли. Там те се подлагат на предварително третиране, с цел извличане на рециклируеми фракции – хартия, картон, различни пластмаси, черни и цветни метали, стъкло и оползотворими отпадци. Остатъка, който не подлежи на последващо третиране се предава за обезвреждане на регионалното депо. Сепариращата инсталация е въведена в експлоатация на 9 юни 2014 година, но започва да работи от 1 май 2015 г. 2016 година е първата година, в която цялото

количество генерирани от територията на община Маджарово битови отпадъци е третирано в сепариращата инсталация.

В следствие на третирането на смесените битови отпадъци на сепариращата инсталация, изградена от регионалното сдружение се образуват рециклируеми отпадъци.

В таблицата са представени данните за директно депонираните битови отпадъци, образувани от територията на община Маджарово.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Количество депониран и от община Маджарово битови отпадъци, т.	304,6 4	292,1 2	274,6 2	291,9 5	273,9 1	264,1 8	198,2 0	n/a	194,84

Източник: ИАОС

Тенденцията в данните показва, че образуваните битови отпадъци на територията на община Маджарово се подлагат на предварително третиране, с цел отделяне на рециклируемите и оползотворими отпадъци и количествата отпадъци, предназначени за депониране намаляват.

Оптимизирането на количествата депонирани отпадъци има следните ползи:

- Подобряване резултата в изпълнението на заложените общински цели;
- Намаляване на разходите за отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО.
- Удължаване срока на експлоатация на регионалното депо, което от своя страна води допълнително до спестяване на разходи за изграждане на нови клетки/депо.
- Неоспорими ползи за околната среда.

На графиката са представени данни за количество образувани битови отпадъци на жител в община Маджарово, кг/жител/год.

Източник: Изчислено на база на информация от НСИ за броя на населението и данните за образуваните битови отпадъци от ИАОС

Нормата на натрупване за община Маджарово е изчислена като съотношение между образуваните количества битови отпадъци на територията на общината по данни на ИАОС, разделени на броя на населението на общината по данни на НСИ

за съответната година. Нормата на натрупване през годините от 2014 до 2021 г. не варира в големи граници, но достига пик от 213 кг/жител за 2022 година.

По проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“ е изготвен доклад е от проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България по Българо-Швейцарска програма за сътрудничество. Основната цел на доклада е да представи поглед към морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България. Докладът включва задължителните количествени и качествени данни на общинско, регионално и национално ниво, също така описание на хода на изпълнение на работата през всички етапи на пробовземане, информация за осъществени срещи, протоколи и т.н. В него е изготвен „Морфологичен анализ на битовите отпадъци образувани в община Маджарово“. Обобщени данни за морфологията на образуваните битови отпадъци в община Маджарово съгласно доклада са представени в следващата таблица.

Данните показват, че с най-висок % е ситната фракция под 4 см. Пластмасата, градинските отпадъци, текстила също са с висок процент. С най-нисък % са гумата, опасните отпадъци, хартията, дървесните отпадъци, както и инертната фракция над 4 см. Основните видове опасни отпадъци, които се образуват в община Маджарово, според извършената морфология са опаковки от перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества, препарати за растителна защита, продукти, лекарства с изтекъл срок на годност.

Изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО

В чл. 31 на ЗУО са поставени следните цели на кметовете на общините:

Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;
3. най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- **Изпълнение на целите, заложиени в чл. 31, ал.1. т.1 и т.3 от ЗУО**

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, се прилагат, както следва:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

С приетите изменения в ЗУО през 2021г. увеличаването на процента на изпълнение на целите от общините става поетапно, като следващите години целите са увеличени - след 31 декември 2020 г. те нарастват всяка година с по 1 на сто.

Данните за изпълнението на целите по чл. 31, ал.1, т. 1 и т. 3 на ЗУО от община Маджарово съгласно издадените заповеди на Изпълнителния директор на ИАОС, са представени в следващата таблица.

- Постигнати резултати за изпълнение на заложените цели в чл. 31., ал.1, т.1 и т.3 от ЗУО от община Маджарово:

По отношение на целите за ограничаване на депонираните количества биоразградими отпадъци, изпълнението за периода 2018 г. – 2020 г. година е постигнато.

Община Маджарово е част от регионално сдружение за управление на отпадъците Харманли, включващо общините Харманли, Свиленград, Тополовград, Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово, учредено на 07.12.2010 г. в съответствие с чл. 19 б от Закона за управление на отпадъците и има предмет на дейност управление на регионалната система за управление на отпадъците в региона.

РСУО Харманли има изградена Регионална система за управление на отпадъците, изградена на територията на гр. Харманли включва и следните елементи:

Клетка 1 и 2 за депониране на неопасни отпадъци;

Инсталация за сепариране;

Инсталация за аеробно компостиране;

Претоварна станция Свиленград.

Повишените изисквания за опазване на околната среда изискват оптимизиране на съществуващите или изграждане на нови системи за събиране и транспортиране на битови отпадъци от територията на общината.

На територията на община Маджарово е въведена система за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци, която обхваща всички населени места общо 19 на брой. Населението, което се обслужва и е обхванато от системата за организирано сметопочистване и сметоизвозване през 2022 г. е 2023 души.

Населението на община Маджарово е на 100 % обхванато от системите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци.

На територията на общината са поставени общо 148 броя контейнери за събиране на битови отпадъци.

Те се извозват съгласно утвърден график 4 пъти в месеца.

Изводи и препоръки:

- ✓ Община Маджарово е постигнала напредък в управлението на отпадъците след 2015 година, когато в експлоатация е въведена Регионалната система за управление на отпадъците за област Харманли.
- ✓ Община Маджарово не успява да постигне заложените цели в чл. 31, ал.1. т.1 от ЗУО.

За подобряване управлението на отпадъците на територията на общината и за постигането на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 3-6 от ЗУО е целесъобразно да бъдат увеличени количествата на разделно събрани рециклируеми отпадъци, вкл. от опаковки от организирана система на територията на общината. Това може да бъде постигнато, чрез подобряване системата за сепариране на битовите отпадъци и отделяне на рециклируемите компоненти, увеличаване на обхвата на системите за разделно събиране на различните отпадъчни потоци и/или провеждане на допълнителни кампании.

- ✓ Оптимизирането на количествата депонирани отпадъци има следните ползи:

- Подобряване резултата в изпълнението на заложените общински цели;
- Намаляване на разходите за отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО.
- Удължаване срока на експлоатация на регионалното депо, което от своя страна води допълнително до спестяване на разходи за изграждане на нови клетки/депо.
- Неоспорими ползи за околната среда.

Почви

Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища. Като найсериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообръщения. Стопанската дейност се отразява неблагоприятно върху почвените ресурси в три посоки: намаляване на обработваемите земи, увеличаване на деградираните земи /ерозирани, повърхностно преовлажнени, кисели и засолени/ и замърсяване на почвите с тежки метали. Намаляването на почвения фонд е свързано с отнемане на земи за строителство на промишлени обекти, пътища, тръбопроводи и др. Значителни площи се отнемат при разрастването на градовете, строителството на военни обекти и др. Деградирането

на земите е свързано на първо място с ерозията. Около 80% от земеделските земи в страната ни са подложени на водна ерозия, а от тях около 30% са подложени и на ветрова ерозия.

Почвената покривка в община Маджарово включва различни видове и подвидове почви, сред които преобладават слабо излужени и излужени канелени горски почви, леко и средно песъкливо-глинести, следвани от слабо оподзолени канелени горски почви. В землищата на някои населени места се срещат и други видове почви, като излужени черноземни и излужени черноземни-смолници, рендзини и карбонатни черноземновидни. Те са подходящи за почти всички земеделски култури. В поречието на р. Арда почвите са алувиални, делувиялно-ливадни и алувиално-делувиялни. Незначителни части са заети от силно излужени и канелено-подзолисти почви. Те притежават плитък почвен профил (30-60 см.) и ниско хумусно съдържание (1-3%), което определя необходимостта от торене, както с оборски, така и с изкуствени торове, спазване на подходяща агротехника и изпълнение на съответните противоерозионни изисквания, предвид хълмистия и наклонен терен. Характерни за региона са и т.н. скелетни почви, образувани от рушенето на риолитите. Те създават специфичен микроклимат, който е от голямо значение за съществуването на местните растителни видове.

В България прониква влиянието на четирите големи почвени провинции, характерни за Европа: Степната и лесостепната източноевропейска, Средиземноморската южноевропейска, Горско-атлантическата западноевропейска с нейната планинска разновидност и влажната субтропична Черноморска провинция. На територията на България се очертават три големи почвени зони – Севернобългарска лесостепна зона, Южнобългарска ксеротермална зона и

Планинска зона. Това се дължи на съчетанието на различните условия на почвообразуване (геоложка характеристика, релефни особености, климатични особености, растителна покривка и пр.), протичането на различни процеси на почвообразуване в минало време и настъпили природни и антропогенни влияния. Околната среда и биологично разнообразие в общината са съхранени, липсват големи промишлени и селскостопански замърсители, няма трансгранични замърсявания; пробите от въздуха, водите и почвите показват, че околната среда е чиста.

Рудодобива и флотацията са прекратени в община Маджарово през 1995 г. По отношение замърсяването на почвите основен проблем е замърсяването около рудничните шахти (табаните) предимно с тежки метали (олово, мед, цинк). Част от табаните имат питирно съдържание което се окислява и по околните склонове протичат води с много ниско РН, което от своя страна оказва отрицателно влияние върху всички компоненти на околната среда. В района на Маджарово рудничните галерии и табани са довели до чувствителна деформация на ландшафта, водеща до промяна на местообитанията на редица птици и до т. нар. „естетическо замърсяване“.

Територията на община Маджарово попада в район 4 – неерозирани почви, в които не се наблюдават активни ерозионни процеси.

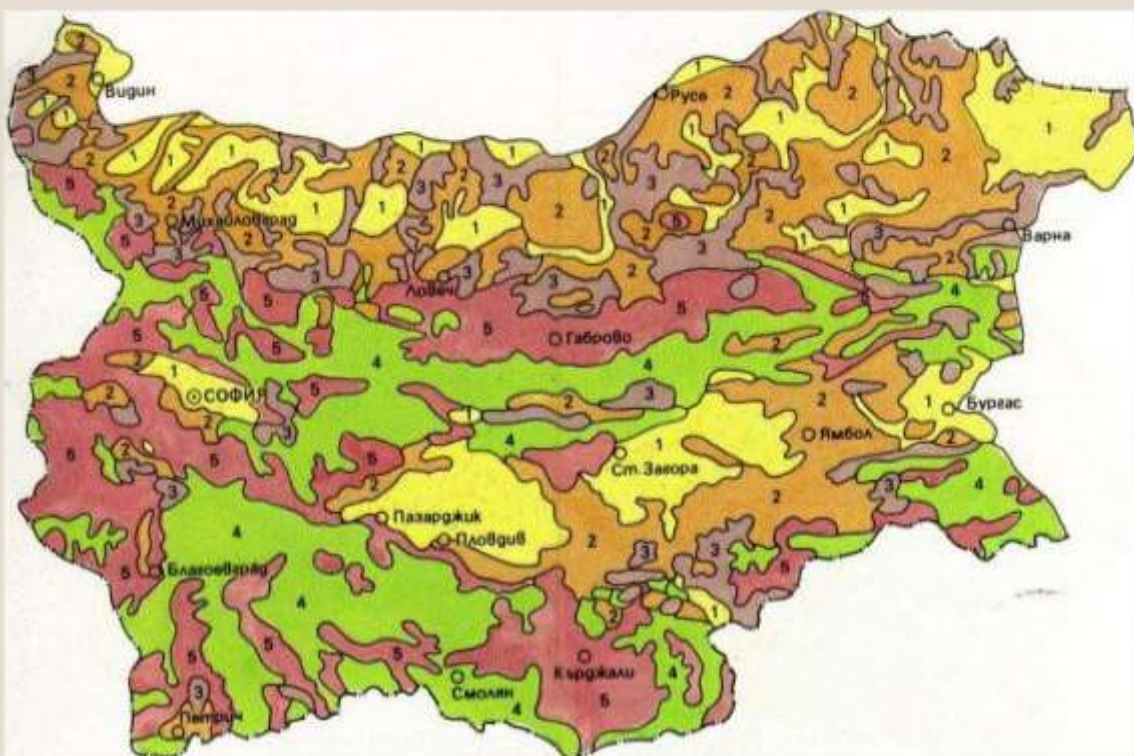
ПОЧВЕНОЕРОЗИОННИ РАЙОНИ

РАЙОНИ В РАВНИННИТЕ И ХЪЛМИСТИТЕ РАЙОНИ

- 1 Неерозирани почви
- 2 Слабо ерозирани почви
- 3 Средно ерозирани почви

РАЙОНИ В ПЛАНИНСКИТЕ ОБЛАСТИ

- 4 Неерозирани почви под гори и високопланински пасища
- 5 Средно и силно ерозирани почви

*Изт. Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване
на почвите*

Горски фонд

В горскостопанско отношение територията на община Маджарово се включва в обхвата на Държавно горско стопанство (ДГС) – Маджарово. Разположено е на площ от 16905.3 ха. Граничи с Държавно горско стопанство Харманли на север, с Държавно горско стопанство Хасково на запад, Държавно горско стопанство Крумовград на югозапад, с Държавно горско стопанство Ивайловград на юг и Държавно горско стопанство Свиленград на изток. Седалището на стопанството е в град Маджарово. Държавните горски територии са 14321,5 ха (84,7%), общинските са 1946,1ха. (11,5%), частните 75,6ха. (0,4%), гори на юридически лица 0,5 ха., гори на религиозни организации 179,0 ха. (1,1%), ВСО 382,6ха. (2,3%). Административните граници на стопанството, съвпадат с тези на община Маджарово. ТП „ДГС Маджарово“ е разположено в Източните Родопи. Релефът е нископланински и се характеризира със силно разчленени ридове и дълбоко врязани долове. Надморската височина е от 100 м покрай средното течение на река Арда до 680 м връх Момина скала.

Растителност – преобладават чистите и смесени издънкови дъбови гори- предимно от благун, цер, зимен дъб, космат дъб. Иглолистните насаждения са представени от черборови и бялборови култури, смесени с издънков дъб. Годишното ползване по ЛУП възлиза на 21000 куб. м. стояща маса. Предимно се добиват дърва за огрев от твърди широколистни и технологична дървесина от бял и чер бор. Извеждат се постепенни сечи за естествено възобновяване и отгледни сечи в

иглолистните култури. На територията на Държавно горско стопанство Маджарово се намират четири защитени местности: „Гюргена“ с площ 70,8ха., „Патрон кая“ с площ 180,0 ха., „Черната скала“ с площ 851,6 ха., „Момина скала“ с площ 27,4 ха., както и природната забележителност „Кован кая“ с площ 77,8 ха. В защитените местности се срещат над 600 растителни вида

Горският фонд на община Маджарово е 234 370 дка. Горската растителност на територията на самата община е представена от широколистни видове – дъб, благун, габър, бряст, ясен, акация, върба, липа, топола и др. На ограничени места има малки масиви от изкуствено създадени иглолистните насаждения, смесени с издънков дъб. Иглолистните насаждения са представени от черборови и бялборови култури. Широколистните високостъблени насаждения са представени предимно от тополови и други култури. Горската растителност има главно климатична и хидроложка роля и затова една от важните задачи е нейното запазване и преодоляването на негативните последици от безразборното ѝ изсичане, както е миналото, така и в наши дни. Горите предлагат условия за развитие на екологичен и ловен туризъм, както и за развитие на производството на бързо растящите видове горе и посадъчен материал. Обект на ловния туризъм са заекът, дивата свиня, лисиците, глухарите и други. В горските територии има възможности и за добив на тревни груби фуражи, както и за развитие на нетно пасищно животновъдство. Предимно се добиват дърва за огрев от твърди широколистни и технологична от бял и чер бор. Извеждат се постепенни сечи за естествено възобновяване и отгледни сечи в иглолистните култури.

Дървесни видове със стопанско значение са:

- **Иглолистни** – обикновен смърч; Сребрист смърч; Сръбски смърч; Ситков смърч; Лиственица европейска; Ела сребриста; Гръцка ела; Пирамидална хвойна; Секвоя гигантея; Западна туя; Туя ректа блон; Туя кълбовидна; Тис; Лъжекипарис; Хималайски кедър; Ваймутов бор; Пълзяща хвойна; Зелена дугласка; Бял бор; Черен бор;

Разпространени са следните дървесни и храстови видове - бял и черен бор, смърч, бяла мура, ела, зелена дуглазка, лиственица, дървовидна хвойна, атласки кедър, метасеквоя и др.

- **Широколистни** – Бяла бреза; Липа сребриста; Липа едрolistна; Липа дребнолистна; Конски кестен; Офика; Птелея; Червен дъб; Зимен дъб; Явор планински; Явор негундо; Явор шестил; Ясен американски; Ясен планински; Чинар; Бук; Топола; Акация; Айлант; Благуи; Цер; Габер;
- **Широколистни храсти** – Върба ива; Върба плачуща; Дойция; Златен дъжд; Катунеастер; Керия; Синфорикарпус /Бял,Червен/; Спирея дугласка; Спирея японска; Спирея ванхути; Тамарикс; Филадельфус; Форзичия; Червен дрян; Жълт дрян; Вайгелия; Японска дюля; Чемшир обикновен; Чемшир пълстролистен; Чемшир японски; Японска слива; Хортензия; Див рошков; Люляк; Махония; Кипарис.

Разпространени са следните дървесни и храстови видове - – бук, зимен дъб, благуи, цер, червен дъб, летен дъб, габър, орех, бреза, явор, клен, ясен, мекша, шестил, липа, трепетлика, топола, полски бряст, върба и др.

Географското местоположение, надморската височина, климат, растителност и други природни фактори създават условия за живот на почти всички видове дивеч, които се срещат в България.

Насоките за развитието на горското стопанство на територията на общината и областта като цяло трябва да включват:

- Организиране на залесителните мероприятия с разнообразни видове (не само с иглолистни насаждения);
- Организиране и реализиране на противоерозионни лесотехнически мероприятия;
- Използване на потенциала на горите и тяхното обогатяване чрез култивирано отглеждане на билки и гъби;
- Развитие на цикъла на добив и обработка на дървен материал, особено в мебелното производство.

Санитарната сеч е предвидена във всички насаждения и култури, в които са установени заболели и повредени дървета. Екологичният ефект от предвидените лесовъдни мероприятия се изразява в следното:

- Увеличава се залесената площ, което е от значение както за подобряване на общата продуктивност на гората, така и за подобряване на микроклимата в района;
- Извършването на санитарни сечи ще подобри качеството на дървостойките и здравословното им състояние;

- Ще се увеличат защитните функции на насажденията, а така също и условията за растеж.

На територията на община Маджарово съществуват добри условия за събиране на билки, диворастящи плодове и гъби.

Биоразнообразие, защитени територии и зони

Биоразнообразие

На територията на Държавно горско стопанство Маджарово се намират защитени местности - „Гюргена“ с площ 70,8ха., „Патрон кая“ с площ 180,0 ха., „Черната скала“ с площ 851,6 ха., „Момина скала“ с площ 27,4 ха., както и природната забележителност „Кован кая“ с площ 77,8 ха. В защитените местности се срещат над 600 растителни вида, 300 вида пеперуди, 160 вида гръбначни. Животински видове включени в националната Червена книга, както и видове уязвими на европейско и световно ниво са: от растителните видове – дребен и пърчовиден лопен, тракийски магарешки бодил, черноморска ведрица, морковидна стефанофия, сарделовидното клеоме, пеперудоцветният салеп, нежният микропирум; от животинските видове – египетски лешояд, белоглав лешояд, белоопашатият мишелов, испанското каменарче, голям маслинов присмехулник, син и пъстър скален дрозд, скална зидарка, червеноглавата свръчка, скален орел, змиегущер, сухоземни костенурки / шипобедрена и шипоопашата/, градинската овесарка, осояд, черен щъркел, скалната и червенокръстата лястовица.

Природни забележителности, защитени местности, зони и територии:

- ✓ **Природна забележителност „Глухите камъни** - Изследователи определят "Глухите камъни" като най-големия тракийски скален култово-погребален комплекс, представлява комплекс от няколко скали с издълбани тракийски погребални ниши и разкрити светилища. Името "Глухите камъни" вероятно е породено от липсата на ехо в местността. В основата на западната, най-внушителната скала на "Глухите камъни" се намира "скална царска гробница". Правоъгълната щерна се свързва чрез добре оформена стълба с намиращата се под нея ранновизантийска и средновековна църква. Най-интересното откритие през 2008 г. от екипа на д-р Нехризов от Археологическия институт на БАН е уникалният тракийски петроглиф – рисунка, изсечена в скалата. По думите на д-р Нехризов: *"Изобразена е ладия, която пренася слънцето.* През 2011 г. комплексът "Глухите камъни" получи статут на археологическа недвижима ценност с национално значение.
- ✓ **Природната забележителност „Кован кая“** е обявена за защитена територия с цел опазване на редки и застрашени видове птици. От видовете, включени в червената книга на България, по скалните вулканични ниши гнездят уникалните за цяла България и Европа – белограв и египетски лешояд. Може да се види и червеният лешояд или още наричан картал. Тук могат да се наблюдават и други застрашени и редки видове като черният щъркел, белоопашат мишелов, син и пъстър скален дрозд и още много други интересни видове птици.

- ✓ В близост до този природен феномен е **защитената местност „Патронка“**. Тя е най-малката защитена територия в общината, имаща национално природозащитно значение. Тази защитена местност е запазила уникални дъбови гори и много други редки и застрашени растителни видове. Тук обитават 77 вида птици. Мястото е от изключително значение и за други грабливи птици като червената каня и осоядът, включени в Червената книга на България. За белоглавия лешояд защитената местност е едно от най-важните за опазването му места. Тук гнездят между 9-11 двойки от общо 30 за България. В района са едни от малкото по-нови наблюдения у нас на застрашения в Европа ястребов орел. Защитената местност се обитава и от изключително рядката за Европа видра.

Намира се на около 2 км. асфалтов път от центъра на града и 15 мин. Пеша по горска пътечка;

- ✓ **Защитената местност „Момина скала“** – обявена със Заповед №РД-419/14.11.1995 година на МОСВ (бр.105/1995 год. на Държавен вестник). Промяна в площта, увеличаване със Заповед №РД-475/11.07.2001 год., (бр. 73/21.08.2001 год. на Държавен вестник) с обща площ 320.7 ха., от която 214.4 ха. Залесена и 106.3 ха. Незалесена. Местността е част от вулканичния кратер и включва високи до 150 метра скални комплекси, сипеи, пропасти, гори и пасища разположена на южния бряг на р. Арда. Тук са остановени споменатите по-горе 600 вида растения, над 300 вида нощни пеперуди и около 150 вида гръбначни животни. От растенията 16 вида са включени в Червената книга на България. Скалните комолекси са

гнездовище на редица застрашени и редки видове като египетския лешояд и скалния орел.;

- ✓ **Защитена местност „Черната скала“.** Като такава е обявена със Заповед № РД-473/11.07.2001 год., бр 73/2001 на Държавен вестник, с обща площ 885.7 ха., от която 495.3 ха. Залесена и 390.4 ха. незалесена. Това е най-голямата защитена територия в общината, обявена с цел опазване на хабитати и значително видово разнообразие на животни и растения, защитени и задстрашени от изчезване в национален и европейски мащаб. Наред с голяма част от дотук изброените представители на растителните и животински видове, тук се срещат и бозайници като сърна, дивата свиня, белката, лисицата и дивата котка. От гнездящите в района 67 вида птици, 22 са изчезващи в Европа.;
- ✓ **Защитена местност „Гюргена“** - тя е най-малката защитена територия в общината, имаща национално природозащитно значение. Скалите с ниши се намират по Гюрген дере в защитена местност "Гюргена", на около 3 км югозападно от центъра на град Маджарово и под изоставеното село Габерово.;
- ✓ **Защитена зона „Родопи – Източни“** с код BG0001032 по Директива 92/43/ЕИО. Предмет на опазване в защитената зона са 29 природни местообитания от Приложение I на Директива 92/43/ЕИО на ЕС, както и 42 растителни и животински видове, включени в Приложение II на същата директива Зоната е с площ 217446.89 ha. Тя обхваща по-голямата част от

Източните Родопи. Нейната северозападна част представлява ридът Гората (704 m), където се срещат стари дъбови гори. На юг се разположени долините на река Арда и река Крумовица със своите характерни скалисти и тревни местообитания. В югоизточната част на зоната преминават реките Бяла река и Луда река, поречията на които са едни от най-дивите места в България с добре запазена природа. На юг зоната достига българо-гръцката граница с планинските ридове Гюмюрджински снежник (1482 m) и Мъгленик (1266 m), известни с вековните си дъбови и букови гори. Южната част на зоната е едно от местата в България, където макар и рядко може да се наблюдава кафява мечка. Тя е коридор за скитащите между България и Гърция индивиди и свързва двете популации, следователно зоната има трансгранична важност за опазването на вида;

- ✓ **Защитена зона „Маджарово“** с код BG0002014 по Директива 2009/147/ЕО. Предмет на опазване в защитената зона са 68 вида птици от Приложение I на Директива 2009/147/ЕО на ЕС (Таблица 16) и 30 други значими вида (Таблица 17). Зоната се разпростира на 3550.13 ha в Източните Родопи (Югоизточна България). Тя попада изцяло на територията на община Маджарово между 5 населени места – Бориславци, Сеноклас, Малко Попово, Маджарово и Горно Поле. Шест биомно ограничени видове от общо 9 за България се срещат в зоната – испанско каменарче (*Oenanthe hispanica*), голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), червеногушо коприварче (*Sylvia cantillans*), малко черноглаво коприварче (*Sylvia melanocephala*), скална зидарка (*Sitta*

neumayer) и черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*). В Червената книга фигурират 48 вида от срещащите се в зоната, едни от тях за застрашените египетски и белоглав лешояд.;

- ✓ **Защитена зона „Язовир Ивайловград“** с код BG0002106 по Директива 2009/147/ЕО. Предмет на опазване в защитената зона са 85 вида птици от Приложение I на Директива 2009/147/ЕО на ЕС (Таблица 18) Зоната се намира в Югоизточна България (Източни Родопи) и има обща площ от 19661.88 ha. В обхвата на зоната са включени територии на общините Маджарово, Ивайловград и Любимец. В зоната са установени 112 вида птици, от които 55 са включени в Червената книга на България. От тях критично застрашени (CR) са 12 вида (сива патица, кръстат (царски) орел, черна рибарка, полски блатар, голяма бяла, ловен сокол и други.;
- ✓ **Защитена зона „Мост Арда“** с код BG0002071 по Директива 2009/147/ЕО. Предмет на опазване в защитената зона са 61 вида птици от Приложение I на Директива 2009/147/ЕО на ЕС (Таблица 20). В зоната се срещат още 31 други значими вида (Таблица 21), които са обект на строга защита (Приложение IV) или чието ползване би трябвало да е обект на управление и контрол (Приложение V). Защитената зона е с площ 15022.45 ha. Намира се в Източни Родопи между населените места Маджарово, Черничино, Падало, Красиโน, Поточарка, Светослав и Долно поле. Североизточната ѝ част навлиза в община Маджарово. Зоната включва поречието на река Арда от с. Рабово до гр. Маджарово и северните части на Иранов рид (Иран тепе). В Червената книга

фигурират 44 вида от срещашите се в зоната. Критично застрашени видове са 8 – кръстат (царски) орел (*Aquila heliaca*), полски блатар (*Circus cyaneus*), голяма бяла (*Egretta alba*), ловен сокол (*Falco cherrug*), белошипа ветрушка (*Falco naumanni*) и други.

Вековни дървета на територията на община Маджарово

Вековните дървета, обявени по Закона за биологичното разнообразие се регистрират в специален регистър, поддържан от ИАОС. Той предоставя възможност за търсене по различни критерии и изобразяване на информация за тях. В него се поддържат актуални данни за характеристиките на всяко официално обявено със заповед на Министъра на околната среда и водите вековно дърво.

Вековните дървета на територията на община Маджарово са:

✓ Космат дъб (*Quercus pubescens*)

Код в регистъра на ИАОС - 1572. Дървото е обявено със Заповед № 1139 от 12.11.1983 г., бр. 100/1983 на Държавен вестник

Годините на екземпляра към датата на обявяване са 230, а реалната възраст е 270 години. Височината му е 20 м, а периметъра 2.5 м.

Намира се на територията на с. Горни Главанак

Попада на територията на РДГ Кърджали, ДГС Харманли.

✓ Летен дъб (*Quercus robur*)

Код в регистъра на ИАОС - 405. Дървото е обявено със Заповед № No.2592 от 13.10.1961 г., бр. – на Държавен вестник

Височината му е 19 м, а периметъра 4.7 м.

Намира се на територията на с. Ефрем

Попада на територията на РДГ Кърджали, ДГС Харманли.

✓ **Летен дъб (*Quercus robur*)**

Код в регистъра на ИАОС - 1568. Дървото е обявено със Заповед № 1139 от 12.11.1983 г., бр. 100/1983 на Държавен вестник

Годините на екземпляра към датата на обявяване са 280, а реалната възраст е 320 години. Височината му е 18 м, а периметъра 3.7 м.

Намира се на територията на с. с. Златоустово

Попада на територията на РДГ Кърджали, ДГС Харманли.

✓ **Цер (*Quercus cerris*)**

Код в регистъра на ИАОС - 2263. Дървото е обявено със Заповед 1198 от 23.12.2022 г., бр. 9/2023 на Държавен вестник

Годините на екземпляра към датата на обявяване са 290, а реалната възраст е 291 години. Височината му е 14 м, а периметъра 2.9 м.

Намира се на територията на с. Малко Брягово

Попада на територията на РДГ Кърджали, ДГС Харманли.

Лечебни растения

Съгласно чл. 50, т. 3 от ЗЛР към общинската програма за опазване на околната среда - от кмета на съответната община се разработва раздел "Лечебни растения".

На основание чл. 55, ал. 1 от ЗЛР раздел "Лечебни растения" съдържа:

1. описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите;
2. анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите;
3. приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове;
4. избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях;
5. предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен.

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Те намират приложение в медицината, българското домакинство, използват се за хранителни и козметични цели и др. В последните години, обаче, тяхното използване се увеличава, най-вече заради износьт към други страни и те придобиват икономическо значение, поради търговските цели, за които се използват.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда на община Маджарово, се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Лечебните растения се опазват от увреждане и унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им използване като част от естествения генетичен растителен фон.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното им разнообразие, включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Увреждането на лечебните растения е такова изменение на популациите им, което неизбежно довежда до влошаване на биологичните им показатели и това от своя страна затруднява възстановяването им, а при по-лоши случаи довежда и до тяхното изчезване

С предимство се включват разпространените в района видове лечебни растения - обект на стопанско ползване, както и лечебни растения под специален режим на опазване и ползване или представляващи интерес по причини от природозащитен или научен характер.

Съгласно Закона за лечебните растения (ЗЛР), Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, издадени от министъра на околната среда и водите е забранено на физически и юридически лица да продават, изкупуват и превозват билки, за които нямат издадено разрешително или удостоверение за отглеждане.

Ползване на лечебни растения в строителните граници на населените места общинска собственост се извършва въз основа на разрешително, издадено от

кмета/ еколога на община Маджарово след заплащане на съответна такса, съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения. В позволителното са определени видът, количествата, районът и начинът на ползване на лечебните растения. Контролът по ползването на лечебните растения в населените места се осъществява от кмета на съответната община съгл. чл. 62 от ЗЛР.

Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Според ЗЛР "билки за лични нужди" са билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг;
- стръкове - до 2 кг;
- листа - до 1 кг;
- кори - до 0,5 кг;
- цветове - до 0,5 кг;
- семена - до 0,1 кг;
- плодове - до 10 кг;
- пъпки - до 0,5 кг;
- талус - до 1 кг.

Изкупуването на билките се извършва в билкозаготвителни пунктове, които задължително обявяват дейността си в РИОСВ Хасково и регистрират книга за изкупените, реализираните и налични количества лечебни растения и техния произход по позволително. На територията на РИОСВ – Хасково функционират 11 пункта за изкупуване на билки– Кърджали, Крумовград, Момчилград, Свиленград, Симеоновград, Ивайловград и пет в Любимец.

В районът на Маджарово растат много лечебни растения, които традиционно се използват в народната медицина. По-долу са посочени някои от тях:

1. **Бял равнец (*Achillea millefolium*)** - използва се за лечение на рани, счупвания и други повърхностни наранявания. Също така може да облекчава храносмилателни разстройства и да помага при менструални проблеми.
2. **Мащерка (*Thymus jalsianus*.)** - притежава антисептични свойства и може да се използва за лечение на кашлица, настинка и болки в гърлото, стомашни заболявания. Използва се и за подправяне на различни ястия.
3. **Маточина (*Melissa officinalis*)** - има успокояващи свойства и може да помогне при безсъние, тревожност и нервни разстройства. Маточината се използва и за привличане на пчели, за да се увеличи производството на мед.
4. **Червена боровинка (*Vaccinium vitis-idaea*)** - плодовете на това растение са богати на антиоксиданти и витамини. Те могат да помогнат за заздравяване на имунната система и намаляване на възпалението.
5. **Глухарче (*Verbascum spp.*)** - използва се за лечение на дихателни проблеми като кашлица, астма и бронхит.

Застрашени растения от Червената книга на България на територията на община Маджарово

В резерват Вълчи дол са много характерни съобществата на люляка, които заемат ниските билни части. 14 вида растения, срещащи се тук са включени в Червената книга и сред тях са: родопската горска майка, родопският силивряк и хипомаратума, които са забранени за събиране и бране. Със специална заповед

на МОСВ № ПД144/31.01.2005 г. са определени специални маршрути-пътеки за преминаване от посетителите през резерват Вълчи дол, който е и под строга охрана.

Склоновете на Гюрген дере – защитена местност „Гюргена“ са покрити с дъбови гори, в които се срещат някои средиземноморски видове растения като бодлив залист, жасмин. От защитените растения тук се среща родопската горска майка.

В защитената местност „Патронка“ се срещат 12 вида растения включени в Червената книга на България, сред които родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*), стефанофия (*Steffanophia daucoides*), румелийско подрумиче (*Anthemis rumelica*), нежен лопен (*Verbascum humile*), а от защитените видове червената съсънка (*Anemone pavonina*).

Растителността в другата защитена местност - Кован кая, също е изключително богата. Срещат се над 30 вида орхидеи, но като най-интересен представител сред флората може да се определи Орфеевото цвете, известно още като Родопски силивряк. То е защитено от закона, като рядък вид. Расте по скалисти терени, а през месец май цъфти с лилави цветове. Има способността да стои в изсъхнало състояние 2 години, след което отново разцъфва при възникване на благоприятни условия.

При правилното прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за Опазване на околната среда на Община Маджарово, ще се постигне опазването на:

- Естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност;
- Биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси;
- Екосистемите, съдържащи лечебни растения, естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете;
- Изменението на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване.

Туристически потенциал

Туризмът се развива и заема своето място в социално-икономическия комплекс на общината. Този процес започва от началото на 90-те години, когато се търси алтернатива за закритото минно производство. С всяка изминала година туристите в община Маджарово се увеличават макар и бавно. Все повече са местата за настаняване. Не малко са и хората, които държат къщи за гости. Те са предимно в селата от общината и повечето са в типичен български дух. Община Маджарово се посещава от туристите освен заради природата и спокойствието, а и заради лешоядите, чудните меандри на Арда, както и заради невероятните гледки на скалистия пръстен около Маджарово. Казват, че това е кратер на отдавна застинал вулкан. Конкретно в град Маджарово може да се види Историко-етнографската експозиция, която представя традициите и историята на тракийското население от Източните Родопи, както и бита и културата на жителите на Беломорска Тракия,

чиито наследници са съвременните обитатели на региона. В близост, в землищата на с. Студен Кладенец, с. Стари Чал и с. Бойник, общ. Крумовград се намира единственият в Източните Родопи резерват „Вълчи дол“ със строг режим на охрана, в който се намира една от двете колонии на белограви лешояди в България.

Популярни туристически дестинации в района

- Крепост в м. „Юмрук кая“, гр. Маджарово;

Тракийска и антична крепост се намира на връх в местността "Юмрук кая", на 2.02 км югозападно по права линия от центъра на град Маджарово. Крепостта е ориентирана в посока югозапад-североизток. Състои се от два укрепителни пояса, вътрешния е основната част на крепостта, а външния представлява здрав отбранителен пръстен, предназначен за отбрана. Пространството между двата отбранителни кръга е превърнато в допълнително препятствие за евентуален нападател.

- Крепост на вр. „Чатал кая“, с. Малко Попово;

Тракийска и антична крепост се намира на връх "Чатал кая", на 1.86 км югозападно по права линия от центъра на с. Малко Попово. Крепостта има важно значение за контрола и наблюдението на един от важните родопски пътища в античността.

- Крепост или укрепено светилище в м. „Семери борун“, с. Габерово;

Изградена е на самостоятелно, скалисто плато, част от рид, който се спуска на север към река Арда. Платото е обиколено почти от всички страни с отвесни скални склонове с височина от 4 до 40 м. Към платото има естествен подход и от

юг по билото на споменатия рид. Този подход представлява тясна седловина, която опира в южните отвесни склонове на платото, с височина 4 м.

- Средновековна крепост Ефрем (Ефраим);

По сведения на византийския хронист Георги Акрополит през есента на 1254 г. (по времето на цар Михайл Асен) българските войски навлизат в Родопите и без да срещнат съпротива, превземат редица крепости, между които и крепостта Ефраим (Ефрем), която се намирала най-близо до Адрианопол (днешния Одрин). Най-вероятно средновековната крепост Ефрем (Ефраим) се е намирала на връх "Света Марина", където са открити останки от крепост. Бъдещи археологически разкопки ще идентифицират окончателно мястото на крепостта.

- Църквата "Свети Атанасий" – художествен паметник на културата;

Църквата "Св. Атанасий" е призната за паметник на културата на 25.01.1977 г. и като художествен паметник на културата – на 12.08.1980 г. Храмът представлява трикорабна базилика с полукръгла апсида. Прозорците са с каменни рамки, вписани в арки, а прозорчето на апсидата тип "мазгал" е изсечено в един каменен блок. В средата на западната стена на наоса, но не централно на преддверието, е оригиналната входна врата с каменни елементи на рамката.

При проучването през 1976 г., изкуствоведът Николай Клисаров констатира наличието на 10 царски икони и 20 апостолски икони от иконостаса; рисувани царски двери; дърворезбени венчила.

- **Тракийски мемориален комплекс параклис “Св. Петка Българска”;**

Тракийски мемориален комплекс с пантеон-костница, параклис “Св. Петка Българска” и паметник-символ “Тракия без граници”, обявен за исторически паметник на културата с местно значение. Той е изграден в памет на избитите край село Ятаджик (дн. Маджарово) бежанци от най-големия погром над българите в Източна Тракия през 1913 г.

През 1948 г. е построен пантеонът, където са преместени намерените кости. На откриването му е присъствал лично войводата Димитър Маджаров. Впоследствие е изграден паметникът-символ “Тракия без граници”, а през 1995 г.– и параклисът “Св. Петка Българска”.

- **Римски път;**

Римски път Местоположение: с. Долни Главанак – 12 км асфалтов път север/северо-западно от гр. Маджарово, в т.ч. 0,4 км от разклона за Бориславци вдясно от шосето. Най-добре запазеният в Източните Родопи участък от важен римски път по долината на р. Арда, свързващ /дн. Одрин/ с вътрешността на Родопите.

- **Тракийски култов комплекс. Тракийска и средновековна крепост “Хисаря”. Параклис “Св. Св. Кирил и Методий”;**

Забележителен археологически комплекс, включващ тракийски култов център със скално светилище, скални ниши и рядко срещаните скални слънца, като централно място заемат руините на голяма тракийска и средновековна крепост. Близко до нея е издигнат параклисът “Св. св. Кирил и Методий”. Намира се на около 15 км.

асфалтов и черен път от центъра на града в посока Сеноклас и около 20 мин. пеша по маркирана горска пътека;

- **Скални ниши, с. Сеноклас;**

Скалите с ниши се намират в средата на средновековната крепост на връх Хисаря, западно от село Сеноклас. Скалните ниши са на височина човешки ръст и са обърнати на запад.

- **Тракийски култово-погребален комплекс “Сивридикме- Фурнаджика”;**

Уникален тракийски култово-погребален комплекс “Сивридикме–фурнаджика” е с местонахождение с. Горно поле и представлява уникален тракийски култово-погребален комплекс. Намира се на около 2.5 км. асфалтов и черен път от разклона на селото и около 40 минути пеша по маркирана горска пътека;

- **Средновековна крепост “Окопа”;**

Тракийска и средновековна крепост Окопа се намира на 2.82 км западно по права линия от центъра на град Маджарово, в м. Менекенските камъни. Вътрешността на крепостта е гъсто застроена. В нея се различават основите на множество сгради включително останките от голяма църква издигната на най-високата точка. Крепостта е изоставена през I или II в. след трайното преминаване на тези земи към Римската империя.

- **Тракийски скални ниши “Хамбаркая”;**

Намира се в границите на защитената местност “Черната скала”. Уникални тракийски паметници на културата с трапецовидна форма, срещащи се единствено в Източните Родопи.

- **Тракийско мегалитно култово съоразение “Кромлех”;**

Тракийско мегалитно култово съоръжение “Кромлех” Местоположение: с. Долни Главанак – 12 км асфалтов път северозападно от гр. Маджарово в посока Хасково, в т.ч. 1 км на запад от центъра на селото, + 0,5 км черен път вляво + 10 мин. пеша по маркирана пътека до мест. Бунар алтъ. Описание: Оригинално култово съоръжение, изградено от вертикално побити големи каменни блокове, ограждащи свещено пространство с овална форма. В него жреците са извършвали строго определени религиозни ритуали, подчинени на висшия култ при траките – орфизма. Учените допускат възможността това да е древна обсерватория.

Снимка: „Кромлех“

- **Меандрите на река Арда;**

Едни от най-впечатляващите и лесно достъпни за любителите на природните феномени са тези на входа на язовир “Ивайловград” между Маджарово и Бориславци. Меандрите на Арда заедно с нейните пясъчни плажове, язовир “Ивайловград”, внушителният скален пръстен около Маджарово и изключително богатото гео и биоразнообразие формират уникален по рода си природен комплекс с много голям потенциал за развитие на екологичен и специализиран туризъм.

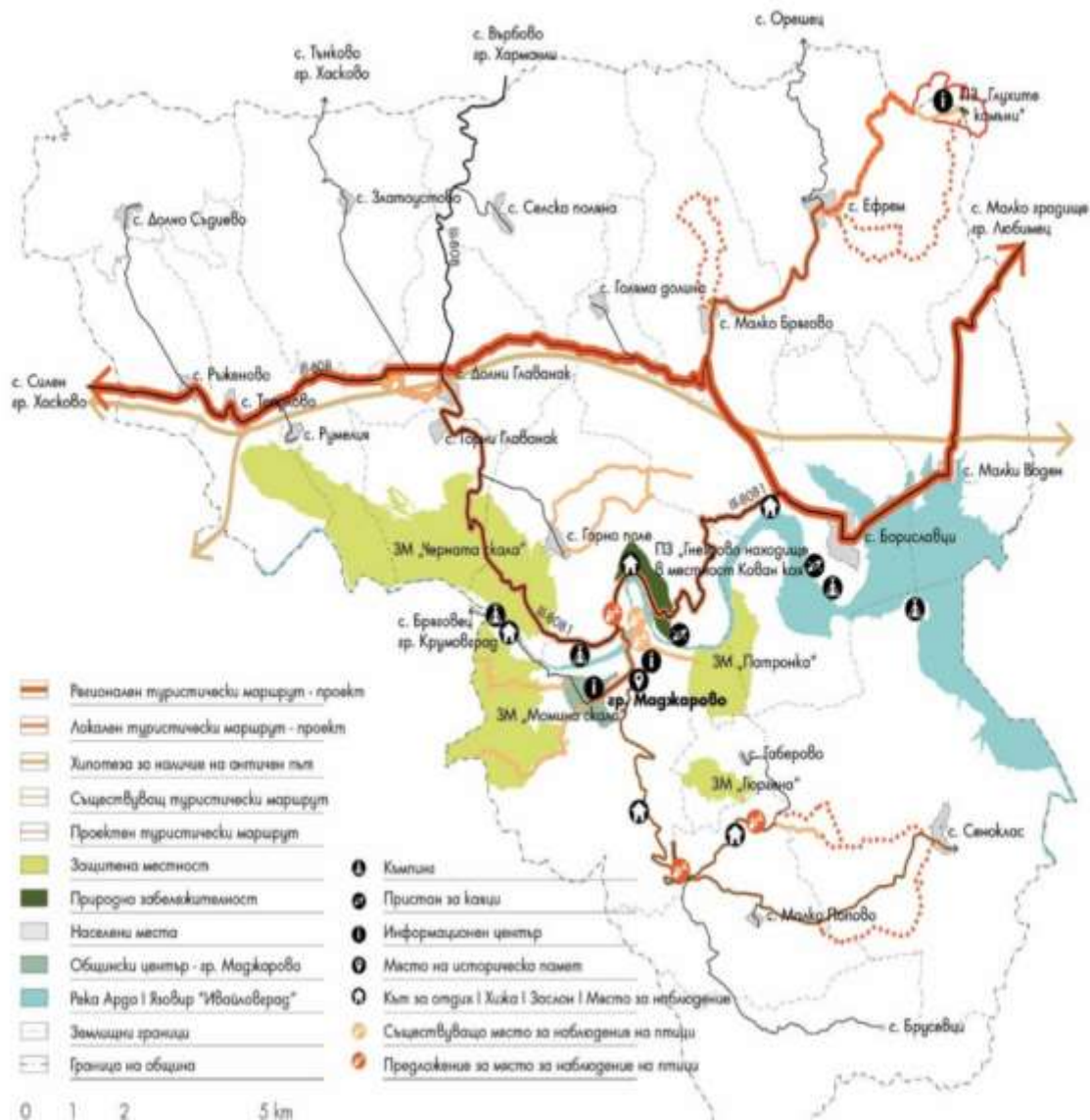
Снимка: Меандрите на р. Арда при гр. Маджарово

Туристически маршрути

Съществуващи маркирани туристически маршрути в община Маджарово, водещи до различни скални релефи, гробници, защитени местности и култово- погребални комплекси са:

- Маджарово – вр. Момина скала. Туристически обект - Защитена местност “Момина скала”;
- Маджарово – м. Хисаря. Туристически обект – Тракийски култов комплекс, вкл. светилище и скални ниши, тракийска и средновековна крепост, параклис “Св. св. Кирил и Методий”;
- Маджарово – м. Окопа. Туристически обект – Тракийски култово-погребален комплекс и светилище, вкл. 2 куполни гробници, светилище и скални ниши, средновековна крепост;
- Горно поле – м. Фурнаджика. Туристически обект – Тракийски култово-погребален комплекс, вкл. скален релеф, скална гробница и светилище

Туристически маршрути Маджарово. Източник: ОУП Маджарово

Туристически активности

След като всеки посетител се запознае със забележителностите на общината може да разнообрази с различни туристически активности и занимания. Някои от тях са:

- Риболов – водите на язовир Ивайловград са богати на сом, шаран, бяла риба, костур, кефал, червеноперка, уклей и други сладководни видове риба;
- Туристически разходки;
- Колоездене и ултрамаратони – организира се от общината през месец юли под надслов „Дивото зове в Маджарово“;
- Разходка с кон;
- Скално катерене;
- Каякинг и рафтинг по поречието на река Арда и язовир Студен кладенец;
- Делта и парапланеризъм;
- Приключенски туризъм, който се изразява в търсене на скъпоценни и полускъпоценни камъни;
- Фототуризм;
- Кулинарен, еко и селски туризъм;
- Bird watching- туризъм или пътуване с цел наблюдение на редки видове птици, в случая лешояди;

През 1986 г. край Маджарово е открита колония белоглави лешояди, която се състои от около 20 птици и 3 гнездящи двойки. Тогава започват и първите

дейности по опазването на последните лешояди в България. В резултат на дългогодишните усилия на експерти и доброволци, днес са преброени 111 двойки белоглави лешояди.

- **Маршрут „По следите на минералите“** - Община Маджарово е разположен в кратера на изгаснал вулкан, изригнал преди около 35 млн. години. Това обяснява голямата концентрация на скъпоценни и полускъпоценни камъни и развитието на града като миньорско селище в миналото. Открити са и продължават да се откриват множество аметисти, ахати, яспис, корали, опали и други. Много от тях се съхраняват в частен музей „Христо Чолаков“, с. Бориславци.

Фактор за развитие на туристическия сектор е подкрепата на политиката в туристическия сектор, осъществявана от местните власти и инициативността на част от бизнеса, като необходимо условие е наличието на съответната туристическа инфраструктура. Тя включва както местата за настаняване, така и заведенията за отдых и развлечения, допълнени и с други туристически обекти. Важно място е създадената в Маджарово туристическа инфраструктура – Природозащитен (посетителски) център „Източни Родопи“, създаден през 1994 г. по проект на Българо-швейцарската програма за защита на биологичното разнообразие с цел опазване и съхраняване на уникалното природно богатство в района.

Места за настаняване и капацитет

Актуална информация за местата за настаняване, техния капацитет и категорията им се съдържа в Консолидирания национален туристически

регистър. Към 2022 г. в него са вписани обекти със следните основни параметри на територията на община Маджарово:

- Брой места за настаняване - 14
 - в т.ч. хотели – 1;
 - други (семейни хотели, къщи за гости, самостоятелни стаи, апартаменти за гости) – 13;
- Брой легла – общо - 221;
- Категория на някои обектите:
 - 1 звезда – 1;
 - 2 звезди – 8;
 - 3 звезди – 1.

Към м. май 2022 г. легловата база е съсредоточена в няколко населени места, а именно:

- гр. Маджарово – 8 места за настаняване;
- с. Бориславци – 2 места за настаняване;
- селата Малки Воден – 3 места за настаняване, Горно поле по 1 обект за настаняване.

От местата за настаняване с представителен вид за общината е Хотелски комплекс "Рай". Същия е с категория "****". Същият е изцяло частна инвестиция. Разполага със 34 легла в общо 29 стаи, ресторант с 55 места, дневен бар, голяма тераса с градина, беседка, кът за чевеърме, детска площадка, паркинг.

В Туристическия регистър на заведенията за хранене и развлечения са включени само два обекта – класически ресторант „Рай“ и кафе-аперитив „Рай“ с общ капацитет 90 места. От тях 70 места са на закрито (в зали за хранене и развлечения) и 20 места на открито. Невключени в регистъра са и още няколко заведения за хранене и развлечения.

На сайта на община Маджарово туристите и туроператорите могат да намерят информация за услугите, както и телефон за контакт.

Данни за декларирани нощувки и брой легла в местата за настаняване за периода 2016-2023 г.:

№ по ред	Година	Брой деклариранни нощувки	Брой легла в местата за настаняване
1.	2016г.	3413 броя	156 броя
2.	2017г.	2941 броя	156 броя
3.	2018г.	3598 броя	156 броя
4.	2019г.	4011 броя	166 броя
5.	2020г.	3150 броя	200 броя
6.	2021г.	2986 броя	200 броя
7.	2022г.	4483 броя	220 броя
8.	2023г.	-	220 броя

Изт.: Консолидиран национален туристически регистър и община Маджарово

Видно от таблицата по-горе броят на реализирани нощувки и леглата за настаняване през периода 2016-2023 г. в хотели, къщи, стаи, апартаменти за гости, по години, се увеличава. Лек спад на броят нощувки е установен през 2021 година по време на COVID пандемията, но след това туризма се нормализира и дори значително се увеличава.

През програмният период 2021-2028 г. общинската политика за развитие на туристическият сектор следва да отчита благоприятни възможности за развитие, включващо опознавателен, приключенски, екологичен, селски, екстремен и други видове туризъм. Чрез организирането на туристически маршрути ще могат да се създадат възможности за:

- опазване на биологичното разнообразие;
- участие на местния бизнес в развитието на перспективна икономическа дейност, осигуряваща доходи на населението;
- популяризиране на общината като туристическа дестинация и други.

Шум

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда, особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез

тяхното осъществяване, защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Община Маджарово принадлежи към общините със слабо развита икономика. На територията ѝ леката промишленост е слабо развита. Значението на селското стопанство в икономиката на общината е голямо. Според оценки на общинската администрация над 90% от населението в работоспособна възраст в общината се занимава със селско стопанство, като обработва малък по размер земя. Тези факти предпоставят ниски нива на шума, съответно липса на вредно въздействие върху населението на общината.

Съгласно чл 34 от *Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда* ИАОС създава и поддържа база данни за резултатите от собствените периодични, собствените постоянни и контролните измервания. Публичен достъп до информационната система за резултатите от контрола на промишлените източници на шум в околната среда за промишлените е осигурен на страницата на ИАОС: [IAOS NOISE \(government.bg\)](http://IAOS.NOISE(government.bg)).

След преглед в информационната система за периода, за който има данни (2006 – 2022г.) няма извършен мониторинг на шум в община Маджарово.

Зелени площи

Общината в приела и внедрила *„Наредба № 11 за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на Община Маджарово“*. С Наредбата се определят правата и задълженията на гражданите, организациите и юридическите

лица при ползване на озеленените площи и декоративната растителност на територията на общината.

Зелената система на община Маджарово е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на територията на общината за поддържане на екологична и естетическа функции. Парковете, градините и зелените зони, обединени в зелена система, са естествената връзка с природната среда. В зависимост от градоустройствената концепция и от заобикалящата селището природна среда, за всяко населено място се проектира и изгражда специфична зелена система.

На територията на Община Маджарово се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението.

На територията на община Маджарово се предвижда озеленяване на кръгово кръстовище и зацветяване с рози на паркови площи по проект „Преход към климатично устойчиви общности“. Той се осъществява по Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“, с програмен оператор Министерство на околната среда и водите.

Радиационна обстановка и влияние на йонизиращите лъчения

Националната инфраструктура за осигуряване на радиационна защита е създадена и се поддържа в съответствие с Европейското законодателство и препоръките в тази област на Международната агенция за атомна енергия и Международната комисия по радиационна защита.

Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България, изготвен от ИАОС, приет през 2021 г., отчита че през 2019 г. Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон не е регистрирала стойности, различни от естествените. Системните наблюдения за радиационното състояние на околната среда се осъществяват по утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг включваща пунктове, наблюдавани радиологични показатели и периодичност. Програмата за радиологичен мониторинг на околната среда се осъществява съгласно заповед РД – 595/06.07.2022г. на МОСВ. Населени места в община Маджарово са: (с.Бориславци, с.Брусевци, с.Габерово, с.Голяма долина, с.Горни Главанак, с.Горно поле, с.Долни Главанак, с.Долно Съдиево, с.Ефрем, с.Златоустово, гр.Маджарово, с.Малки Воден, с.Малко Брягово, с.Малко Попово, с.Румелия, с.Ръженово, с.Селска поляна, с.Сеноклас, с.Тополово). Пунктовете включени към НСМОС на територията на община Маджарово са за проби на: необработваеми почви, повърхностни води и седименти.

В района на община Маджарово не са извършвани дейности свързани с бившия закрит уранодобив като минните изработки са свързани с оловно - цинково орудяване, в което липсват повишени съдържания на естествени радионуклиди.

Местоположение на пунктовете за мониторинг на територията на община Маджарово:

гр. Маджарово	41,64072 - N	25,87174 - E
----------------------	---------------------	---------------------

р. Арда след язовир „Ивайловград“ 41,55276 - N 26,17245 - E

Необработваеми почви и радиационен гама фон

Радиологичният мониторинг на необработваемите почви се осъществява в пунктовете за наблюдение, като пробите се вземат от почвен слой с дълбочина 0÷20 см и се извършва гама-спектрометричен анализ за определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди в тях. Разделени са на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда. Във всеки пункт се извършва измерване на естествения гама фон.

Наблюдаваните пунктове за община Маджарово са: 1 брой пункт– фонов мониторинг: (гр. Маджарово).

Вид проба	Име на пункт	²³⁸ U Bq/kg	²²⁶ Ra Bq/kg	²³² Th Bq/kg	⁴⁰ K Bq/kg	¹³⁷ Cs Bq/kg	Гама-фон (microSv/h)
Необработваеми почви	Маджарово	58±15	61±8	60±2	1175±41	26,2±0,9	0,11 ±0,01

Води

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява, чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби.

Показателите за характеризиране на повърхностни води - фонов мониторинг са: обща алфа и обща бета активности.

Пунктовете включени към НСМОС на територията на община Маджарово са: 1 брой пункт за проби на повърхностни води: (р. Арда след язовир „Ивайловград“).

Вид проба	Име на пункт	Обща β активност (Bq/l)	Обща α - активност (Bq/l)
Повърхностни води	р. Арда след язовир „Ивайловград“ *	-	-

**През 2022 г. е взета проба от пункта, данните са в процес на анализиране.*

Седименти

Радиологичният мониторинг на седименти се изразява в определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди и включва 1 брой пункт - фонов мониторинг (р. Арда след язовир „Ивайловград“).

Вид проба	Име на пункт	^{238}U Bq/kg	^{226}Ra Bq/kg	^{232}Th Bq/kg	^{40}K Bq/kg	^{137}Cs Bq/kg	Гама- фон (microSv/h)
Седименти	р. Арда след	26±8	29±	19,2±0	258±	0,82±0	0,10

	язовир „Ивайловград“		8	,2	10	,01	±0,01
--	-------------------------	--	---	----	----	-----	-------

Изменение на климата – специфични за територията рискове и въздействие върху основни екосистеми

Изгарянето на изкопаеми горива, изсичането на горите и отглеждането на добитък оказват все по-голямо влияние върху климата и температурата на Земята.

Това добавя огромни количества парникови газове към тези, които се отделят по естествен път в атмосферата, засилвайки парниковия ефект и глобалното затопляне.

Основният фактор за изменението на климата е парниковият ефект. Някои газове в земната атмосфера действат до известна степен като стъкло в парник, улавяйки слънчевата топлина и спирайки връщането ѝ обратно в космоса, което причинява глобалното затопляне.

Много от тези парникови газове съществуват по естествен начин, но човешките дейности водят до повишаване на концентрацията на някои от тях в атмосферата, и по-специално:

- ✓ въглероден диоксид (CO₂)
- ✓ метан
- ✓ диазотен оксид
- ✓ флуорсъдържащи газове

CO₂, произвеждан от човешките дейности, е най-важният фактор, допринасящ за глобалното затопляне. До 2020 г. неговата концентрация в атмосферата е нараснала до 48 % над прединдустриалното равнище (преди 1750 г.).

Други парникови газове се отделят от човешката дейност в по-малки количества. Метанът е по-силен парников газ от CO₂, но има по-кратък живот в атмосферата. Диазотният оксид, подобно на CO₂, е дълготраен парников газ, който се натрупва в атмосферата в продължение на десетилетия и векове. Замърсители, които са различни от парникови газове, включително аерозоли като саждите, имат различни затоплящи и охлаждащи въздействия и са свързани и с други проблеми, като например лошото качество на въздуха.

Счита се, че естествените причини, като например промените в слънчевото лъчение или вулканичната дейност, са допринесли с по-малко от плюс или минус 0,1 °C за общото затопляне между 1890 г. и 2010 г.

Причините за повишаването на емисиите са следните:

- ✓ **Изгарянето на въглища, петрол и газ** води до отделяне на въглероден диоксид и двуазотен оксид;
- ✓ **Изсичане на горите (обезлесяване).** Дърветата помагат за регулиране на климата, като поглъщат CO₂ от атмосферата. Когато бъдат отсечени, ползотворният ефект се губи и складираният в тях въглерод се изпуска в атмосферата, засилвайки парниковия ефект;
- ✓ **Увеличаване на отглеждането на добитък.** Кравите и овцете произвеждат големи количества метан в процеса на храносмилане;

- ✓ **Съдържащите азот торове** произвеждат емисии на двуазотен оксид;
- ✓ **Флуорсъдържащи газове** се изпускат от оборудването и продуктите, които използват тези газове. Флуорсъдържащите газове имат много силен затоплящ ефект — до 23 000 пъти по-силен от този на CO₂.

Тъй като всеки тон CO₂, изпуснат в атмосферата, допринася за глобалното затопляне, намаляването на всички емисии спомага за забавянето на този процес. За да спрем глобалното затопляне изцяло, трябва да постигнем нулеви нетни емисии на CO₂. Освен това намаляването на емисиите на други парникови газове, като например метана, също може да окаже силно въздействие върху забавянето на глобалното затопляне, особено в краткосрочен план.

Последиците от изменението на климата за природния свят водят до високи температури, суши и горски пожари, липса на прясна вода, наводнения, повишаване на морското равнище и крайбрежните райони, опасности за биологичното разнообразие, вредно влияние върху почвите, вътрешни водни басейни и морската вода.

Местната икономика в Община Маджарово има символично значение за областната икономика. На практика са представени само няколко икономически дейности – земеделие, производство и разпределение на електрическа енергия, търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, транспорт, складиране и съобщения и хотели и ресторанти.

Тези човешките дейности не водят до опасно повишаване на концентрацията на парникови газове в атмосферата и не влияят върху изменението на климата.

В. Анализ на факторите на въздействие, тенденции, натиск и източници на увреждане на компонентите на околната среда

Факторите на въздействие и източници на увреждане на компонентите на околната среда главно са качеството на атмосферния въздух, качествените показатели на водните тела, отпадъците, шумът, радиационната обстановка и старите замърсявания.

Качеството на атмосферния въздух, е анализирано в точката по-горе. Констатирано е, че поради ниската индустриална активност на територията на общината не действат значими замърсители на въздуха

Същото се отнася и до **качеството на показателите на водните тела**.

Що се отнася до **отпадъците**, на основание чл.52 от ЗУО Община Маджарово е разработила Програма за управление на отпадъците на територията на община Маджарово за 2022-2028 г. Програмата за управление на отпадъците на територията на община Маджарово 2022-2028 г.

В нея са заложили конкретни мероприятия, целящи минимизиране отрицателното влияние на отпадъците върху околната среда. Целите, залегнали в Програмата, са в синхрон с Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

С програмата се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигането на ефективно използване на ресурсите и създаването на условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

Както бе установено в предходната точка нивата на шума в общината са ниски и липсва вредно въздействие върху населението на общината.

През 2019 г. Националната автоматизирана система за непрекъснат **контрол на радиационния гама-фон** не е регистрирала стойности, различни от естествените

В Община Маджарово най- големият източник, увреждащ околна среда са старите замърсявания.

Стопанската дейност в миналото – добив и първоначална преработка на оловно-цинкови руди сериозно е нарушила екологичното равновесие. Замърсени са почвите в близост до рудничните обекти и хвостохранилището, както и водите на р. Арда (респективно яз. Ивайловград), потоците и реките в чиито водосборни области е имало мини.

Рудодобивът и флотацията в минно-добивното предприятие “Маджарово” ЕАД са прекратени през 1995 г. Изтичането на промишлено *замърсени води* към р. Арда обаче продължава при валежи и топенето на снега през табаните и другите кариерни отлагания. По данни на РИОСВ Хасково цялото поречие на реката е причислено към III категория, а от началото на 2000 г. е установена II категория (слаба) замърсеност на водите на р. Арда и язовир Ивайловград. Водата е годна за поливане, но селскостопанските продукти, поливани с тези води, не могат да се считат за екологично чисти поради тежките метали (кадмий и др.).

Изградената пречиствателна станция за отпадни води в града не работи от 1990 г. Всички битови отпадъчни води се изливат директно в р. Арда, без да се пречистват. Въпреки това по последни данни на РИОСВ Хасково във водите на

реката не са отчетени високи замърсявания с нитрати, нитрити и др., което вероятно се дължи на малкия обем изливащи се води в реката.

По отношение **замърсяването на почвите** основен проблем е наличието на замърсяване около рудничните шахти (табаните), което е предимно с тежки метали (олово, мед, цинк). Част от табаните имат пиритно съдържание, което се окислява и по околните склонове протичат води с много ниско съдържание на PH, което от своя страна оказва отрицателно влияние върху всички компоненти на околната среда. В района на Маджарово рудничните галерии и табани са довели до чувствителна деформация на ландшафта, водеща от своя страна до промяна на местообитанията на редица по-чувствителни птици и до т.нар. “естетическо замърсяване”.

Г. Институционална и нормативна рамка за осъществяване на политиките по околна среда на общинско и национално ниво

Законодателството в областта на околната среда предвижда специфични видове нормативни, административни и инвестиционни мерки, в зависимост от секторния му обхват. Наред с това има и значителен брой хоризонтални мерки, касаещи въпросите на екологичното управление, които са изключително важни за постигането на една от най-значимите цели в съвременното управление на околната среда в Европа - интегрираното предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда по всички компоненти едновременно.

Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).

Рамката на съвременното екологично законодателство в България се поставя от Закона за опазване на околната среда (ЗООС – обн. ДВ бр.91/2002г. посл. изм.и доп. ДВ бр.62/14.08.2015г.).Той ревизира системата от екологичните стандарти и въвежда принципите: „Замърсителят плаща“, „Правото на обществеността да бъде информирана“ и „Превенция на замърсяването“. Освен това законът урежда въпросите с опазването и ползването на компонентите на околната среда, процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), финансирането на дейностите, правата и задълженията на отговорните институции. Съгласно чл.81 от ЗООС се оценява въздействието върху околната среда на планове, програми и на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или на техни изменения или разширения, при осъществяването, на които са възможни значителни въздействия върху околната среда.

Законодателство.

В процеса на хармонизация на националното законодателство с европейското екологично право, през последните години Министерството на околната среда и водите в сътрудничество с други министерства е разработило редица нормативни акта, хармонизиращи българското законодателство със съответни актове на законодателството на ЕС. Изготвените нормативни актове, съгласно ранга си са приети от Народното събрание и Министерски съвет на Р. България. Във всички нормативни актове, приети през последните години, специално внимание се отделя на определянето на компетенциите, правата и задълженията на

администрацията на централно, регионално и местно ниво за прилагането и налагането на изискванията, произтичащи от постиженията на правото на ЕС.

Основните изисквания за опазване на околната среда, респективно функциите на различните администрации, са въведени чрез следните секторни закони:

- *Закон за опазване на околната среда (ЗООС);*
- *Закон за опазване на чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ);*
- *Закон за управление на отпадъците (ЗУО);*
- *Закон за водите (ЗВ);*
- *Закон за защитените територии (ЗЗТ);*
- *Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД);*
- *Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;*
- *Закон за лечебните растения (ЗЛР);*
- *Закон за биологичното разнообразие (ЗБР).*

Хоризонтално законодателство

- *Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/ от 25.09.2002г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.62/14.08.2015г.);*

- *Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.12 от 12 Февруари 2016г.);*
- *Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 12 от 12.02.2016 г., в сила от 12.02.2016г.).*

Качество на въздуха

- *Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр.45/28.05.1996г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 12/03.02.2017г.). Прилага се към стационарните и подвижни източници на замърсяване. Урежда изисквания към емисии от източниците, към качеството на атмосферния въздух, изисквания към продукти и процеси, събиране и предоставяне на информация, санкции за нарушителите, задължения на държавата, общините, физическите и юридическите лица.*
- *Наредба №1/2005г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ.бр.64/2005г.);*
- *Наредба №6/1999г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ.бр.31/1999г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.102/21.12.2012г.);*
- *Наредба №7/1999г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. В ДВ.бр.45/1999г.);*

- Наредба №10/2003г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. в ДВ.бр.93/21.10.2003г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.76/30.08.2013г.);
- Наредба №12/2010г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. в ДВ.бр.58/30.07.2010г.).

Управление на отпадъците

- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012г., посл. изм. ДВ.,бр.105/30.12.2016г.).

Законът за управление на отпадъците (ЗУО) урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различни форми на контрол. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването им и на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и транспониране на отпадъците, въвежда изискване и за представяне на документи относно отчета и информацията за дейностите с отпадъци. Определени са контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.

- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр.8 от 26.01.1996г.);

- Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр.32 /21.04.2017г.);
- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013г.);
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);
- Наредба № 1/2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри(обн., ДВ,бр. 51/2014г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г);
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.11/31.01.2017г);

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.);
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.);
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.);
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС №11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп. бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.);

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г., попр., бр. 6 от 22.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г., бр. 66 от 28.08.2015 г.);
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ, бр. 2 от 08.01.2013 г.);
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.);
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ, бр. 73 от 25.09.2012 г.).

Качество на водите

- Закон за водите (обн. ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г.) (ЗВ).

Определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната;

- Наредба №1/10.10.2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);
- Наредба №1/11.04.2011г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016г.);
- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011г.);
- Наредба № 2/08.06.2011г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015г.);
- Наредба №3/16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн. ДВ, бр. 88/27.10.2000г.);
- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/2000г.);

- Наредба №5/30.05.2008г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ. бр. 53/10.06.2008г., изм. и доп. ДВ. бр. 5/18.01.2013г.);
- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр. 97/2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 24/23.03.2004г.);
- Наредба №7/14.11.2000г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/2000г.);
- Наредба № 8 за качеството на крайбрежните морски води (ДВ, бр. 10 /2001г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 102/12.12.2014г.);
- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 339/14.12.2004г., обн., ДВ., бр. 112/23.12.2004г. посл. изм. и доп. ДВ. бр. 29/08.04.2011г.).

Защита на природата

Националното законодателство покрива опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти, като фокуса е поставен основно върху опазването, отколкото върху устойчивото използване. Общите принципи и мерки за опазване на биологичното разнообразие са описани в ЗООС.

Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в страната е регламентирано в следните закони:

- *Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр. 77/ 09.08.2002г., посл. изм. ДВ, бр.101/22.12.2015г.);*
- *Закон за защитените територии (ДВ, бр. 133/ 11.11.1998г., посл. изм. ДВ, бр. 66/26.07.2013г.);*
- *Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000г., посл. изм. ДВ, бр. 98/28.11.2014г.);*
- *Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ, бр. 78/2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.14/19.02.2016г.);*
- *Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41/2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.105/30.12.2016г.) и подзаконовите нормативни актове към тях;*
- *Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000г.посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/20.07.2012г.);*
- *Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007г., посл. изм. и доп.ДВ.бр.94/30.11.2012г.);*

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004г.).

Индустриално замърсяване и управление на риска

Транспонирането на изискванията се осигурява от следните нормативни актове:

- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008г., посл .изм. и доп.ДВ. бр.101/22.12.2015г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр.25/18.03.2003г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.12/12.02.2016г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 12/12.02.2016г.);
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ бр.66/30.07.2004г., посл .изм. и доп. ДВ. бр.96/06.12.2011г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ. бр. 80/09.10.2009г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.5/19.01.2016г.).

Страната успешно приключи изпълнението на поетите ангажименти в процеса на транспониране на Европейското законодателство по химикалите и предотвратяването на големи промишлени аварии, в хармонизирано национално законодателство за управление на химичните вещества и препарати, и предотвратяване на големи промишлени аварии.

Химикали

Обществените отношения в страната, свързани с контрола и управлението на химичните вещества и препарати, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, са регулирани в редица нормативни актове с различен ранг - закони, наредби, правилници и др.

- *Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн. ДВ, бр. 10/ 04.02.2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 102/29.12.2015г.) (ЗЗВВХВС);*

Той урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа и употребата на химични вещества и смеси, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, осъществяващи горепосочените дейности, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда и в съответствие с изискванията на европейското законодателство. ЗЗВВХВС създава правно основание за приемане на редица подзаконови нормативни актове по прилагането му.

Генетично модифицирани организми

- *Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005г., посл. изм. ДВ, бр.58 от 26 Юли 2016г.).*

Шум

Контролът и управлението на шума, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, се регулират частично в редица, недостатъчно обвързани помежду си нормативни актове с различен ранг - от закон до ведомствени наредби и нормативи:

- *Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 / 13.09.2005г., в сила от 01.01.2006г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.12 от 3 Февруари 2017г.);*
- *Наредба № 6 от 26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;*
- *Наредба за съществения изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004г., посл. изм. ДВ. бр.37/08.05.2007г.).*

Ядрена безопасност и защита от радиация

С приемането на Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ, бр. 63/28.06.2002г., посл. изм. ДВ, бр. 14/20.02.2015г.) се въвежда Член 33 и Член 37 от Договора Евратом и се позволява въвеждане в българското законодателство на достиженията на правото на ЕС в областта на ядрената безопасност и радиационна защита.

Приети и влезли в сила са следните подзаконовни актове:

- *Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004г., (посл. изм. ДВ, бр. 5/19.01.2010г.);*
- *Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004г. (обн. ДВ. бр.76/05.10.2012г.);*
- *Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012г.).*

Д. Административни и икономически инструменти за осъществяване на политиките в областта на околната среда

Превантивни инструменти:

- **ОВОС за инвестиционни намерения**

Процедурата по ОВОС в България е въведена през 1991г. със Закона за опазване на околната среда. Регламентираната процедура е съобразена с Директива на ЕС (85/337/ЕЕС) и въвежда превантивната дейност, като основен принцип на управление на околната среда. Пълно транспониране на изискванията на Директива 85/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 97/11/ЕС е постигнато с новия ЗООС и с Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на

инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета през 2003г. (обн. ДВ. бр.25/18.03.2003г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.12 от 12 Февруари 2016г.). Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък на инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 - инвестиционни предложения, за които се извършва преценяване на необходимостта от ОВОС.

Общините/кметствата са пряко ангажирани в процеса на ОВОС чрез подпомагане на провеждането на консултации със засегнатото население и общественост и създаване на организация за провеждане на общественото обсъждане на доклада за ОВОС.

Оценката на въздействие върху околната среда се извършва в най-ранния етап на инвестиционния процес. Предвид някои допълнителни етапи в процедурата се издават два вида решения - решение за преценяване на необходимостта от ОВОС и решение по ОВОС.

През последните години ОВОС се утвърди като важен инструмент за идентифициране на неприемливите и неблагоприятните въздействия върху околната среда и мерките за тяхното предотвратяване или смекчаване. Тези цели се постигат чрез прилагането на систематичен анализ на предложената дейност по отношение на последствията върху съществуващата околна среда, като чрез промени в проекта могат да бъдат предвидени и отстранени неблагоприятните екологични въздействия.

- **Екологична оценка (ЕО) на планове и програми**

Изискванията на Директива 2001/42/ЕС са транспонирани в ЗООС. Предвидено е преценяване на необходимостта от изготвяне на ЕО на планове и програми, провеждане на консултации с компетентните органи по околна среда и засегнатата общественост, регламентирана е процедура при предположения за трансгранично въздействие, мерки за наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Тази директива се базира на принципа на предотвратяване на вредните въздействия.

Изяснено е за кои планове и програми следва да се извършва ЕО в България, а именно в следните области: селско стопанство, горско стопанство, рибарство, транспорт, енергетика, управление на отпадъците, управление на водните ресурси и промишленост, включително добив на подземни богатства, далекосъобщения, туризъм, устройствено планиране и земеползване, когато тези планове и програми очертават рамката за бъдещото развитие на инвестиционни предложения, включени в Приложения № 1 и 2 на ЗООС.

ОВОС и ЕО са инструменти за превантивен контрол, подпомагащи вземането на крайно решение за одобряване или отхвърляне съответно на инвестиционни предложения, планове и програми. Разликите между ОВОС и ЕО са свързани основно с вида на предмета на оценката, което е предпоставка за различния в подхода, методологията и процедурата.

- **Комплексните разрешителни (КР)**

Комплексните разрешителни ефективно се прилагат от началото на м. април 2003г., като основен инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда, предизвикано от работата на определени промишлени инсталации.

С приемането на ЗООС и Наредбата за условията и реда за издаване на КР за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатация на действащи промишлени инсталации и съоръжения е постигнато пълно транспониране на изискванията на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.

Министърът на околната среда и водите или упълномощено от него лице е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения в обхвата на ЗООС, поддръжка на информация за най-добри налични техники (НДНТ); поддръжка на информация за Методики за прилагане на НДНТ; методическо подпомагане на ИАОС и РИОСВ; поддържане на регистър с Данните от издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР; създаване и поддържане база данни за емисионните норми за различните промишлени дейности, за които се издават КР.

ИАОС отговаря за: изготвяне проектите за КР; поддържане публична информация за резултатите от изисквания с КР, мониторинг; изпращане на информация в Европейския регистър на емисиите на вредни вещества.

Директорът на съответната РИОСВ е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения извън обхвата на Приложение 4 на ЗООС, при подаване на заявление по инициатива от съответния оператор.

Икономически инструменти:

ЗООС определя рамката на политиката по опазване на околната среда, в т.ч. прилагането на икономически инструменти и финансови механизми за управление на околната среда, които намират конкретно изражение в специалните екологични закони:

- **Екологични продуктови такси**

В ЗУО са въведени такси за пневматични гуми, за батерии и акумулатори, и за автомобили. Таксите се заплащат от производителите и вносителите на такива продукти. От 2004г. е въведена такса върху опаковки, като инструмент за прилагане на Директивата за опаковки и отпадъци от опаковки.

- **Потребителски такси**

Домакинствата и фирмите заплащат такси за твърди битови отпадъци, водоснабдяване, канализация и пречистване на водите. Таксите за битови отпадъци постъпват в общинските бюджети, а таксите за водоснабдяване, канализация и пречистване на водите се заплащат на В и К дружествата.

- **Такси за използване на природни ресурси**

Таксите за правото на водоползване и/или разрешено ползване на воден обект са дефинирани в ЗВ. За разрешителните, които се издават от кмета на общината, таксите постъпват в общинския бюджет.

Със Закона за лечебните растения се регламентира заплащането на такси за ползване за събиране на билки и генетичен материал от диворастящи и за култивирани лечебни растения. Таксите постъпват в съответния общински бюджет

или Държавно горско стопанство в зависимост от терена от който са събрани лечебните растения.

Със Закона за концесиите и специалните закони, се регламентира предоставянето на концесия на редица природни ресурси: гори, минерални води, подземни природни богатства и др. изключително държавна собственост. Концесионерите заплащат на държавата концесионни такси.

Основна форма е финансиране на общински публични екологични проекти - основно в областта на водоснабдяване, канализация и пречистване на водите и управление на отпадъците. Източници на финансирането са държавния бюджет (ДБ), Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в известна степен - общинските бюджети. Финансират се от ПУДООС и екологични проекти на фирми под формата на кредити при облекчени условия.

Доброволни ангажименти на предприятията

Това са най-новите инструменти за управление на околната среда в България. От една страна, те не са задължителни за прилагане от съответните организации, а от друга, са в състояние съществено да подпомогнат предприятията при въвеждането и спазването на „задължителни“ изисквания.

В България след приемането на стандарта ISO 14001 (1998г.) постепенно започна процес на въвеждане на системи за управление по околната среда и тяхното сертифициране.

Е. Анализ на разходите за околна среда

Планирането и изпълнението на общинския бюджет е и ключов инструмент за прилагане на устойчиви местни политики, насочени към постигане на целите по околна среда. Съществуващите подходи и стандарти за отчитане на разходите, както на национално, така и на общинско ниво, обаче не позволяват по-задълбочена оценка на тяхната ефективност по отношение на целесъобразност и принос за подобряване на градските индикатори, свързани с околната среда.

Подобна оценка е необходима с оглед осигуряване на по-добро планиране и фокусиране на инвестициите, което изисква изграждане на капацитет на общинска администрация за анализ на разходите и ползите на етап планиране, въвеждане на системи за мониторинг на изпълнението и ефектите от реализацията на отделните проекти, включени в инвестиционната програма на общината.

Структурата на разходите е типична и обоснована по отношение на ангажимента на община Маджарово за осигуряване на услуги за населението и поддържане на различните аспекти на общинската инфраструктура.

Оказва се, че с най-голям дял са разходите, свързани с управление на отпадъците. Те включват: разходи за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, компостери, с изключение на разделното събиране, предварително съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на МРО по ЗУО за услугата по чл.62, т.1 от ЗМДТ.

Кметът и общинската администрация планират необходимите финансови средства за осигуряване изпълнението на дейностите по управление на отпадъците и

предлагат за приемане от Общинския съвет план-сметка за разходите за услугите по управление на отпадъците и размера на такса „битови отпадъци“.

Приходите от такси битови отпадъци в община Маджарово са отразени на следната таблица:

Година	Приходи от такса битови отпадъци (лв.)	Приходи на жител (лв.)	Приходи на тон отпадък (лв.)
2015	67350	20,21	
2016	96296	28,64	350,65
2017	66503	19,68	227,79
2018	62504	18,22	228,19
2019	72302	20,65	194,04
2020	76068	21,34	217,65
2021	106923	29,31	324,09
2022	111309 <i>(от които: от ФЛ 75 546 лв. и от ЮЛ 35 763лв.)</i>	29,77	345,06

Изм. Община Маджарово

Финансирането на дейностите по поддържане на зелените площи и парковете също се извършва чрез такса битови отпадъци. Разходите от такса битови отпадъци са показани в следната таблица:

Година	Изразходвани суми от такса битови отпадъци (лв.)	Изразходвани суми от обезпечения и отчисления (лв.)
2016	96296	-
2017	66503	-
2018	62504	-
2019	72302	-
2020	76068	-
2021	106923	-
2022	111309	-

Изм. Община Маджарово

Изводът, който може да се направи е, че съотношението към общите бюджетни разходи отразява едновременно устойчивата тенденция на нарастване на общия размер на разходите за дейностите на общината и различния интензитет на инвестиции в инфраструктура, свързани с опазване на околната среда. Приходите, които постъпват в общината главно чрез такса битови отпадъци са недостатъчни и се изразходват на 100 %.

Като препоръка община Маджарово може да изиска разходване на средствата от натрупаните отчисления чрез нови проекти за разделно събиране на отпадъци чрез РСУО до РИОСВ, както и предприемане на действия за намаляване количеството битови отпадъци, включващо и компостиране. Също така за изпълнението на плановете за действие, предвидени в стратегическите документи на общината, следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фондове, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет, концесии и други.

Ж. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT)

SWOT – анализа разглежда силните и слаби страни на Общината, както и евентуалните възможности и заплахи, които я заобикалят. Представени са като матрица, която съдържа четири основни елемента, групирани като вътрешни за Общината (силните и слабите страни) и външни за нея (възможностите и заплахите).

Направени са разнопосочни връзки между четирите елемента от матрицата. Тези връзки обособяват стратегии на поведение, които трябва да се предприемат в посока планиране състоянието на околната среда в общината. Според произхода и начина си на въздействие екологичните фактори биват абиотични, биотични и антропогенни.

Обхватът на анализа на силните и слабите страни включва:

- ✓ Местни политики по ОС;
- ✓ Местна нормативна база;
- ✓ Институционална рамка;
- ✓ Капацитет за управление;
- ✓ Финансиране на политики по ОС.

Анализът на възможностите и заплахите оценява следните аспекти на външната среда:

- ✓ Социално- икономическо развитие на общината, региона, страната;
- ✓ Институционална среда и политическа стабилност;
- ✓ Промени в нормативната уредба, касаеща ОС;
- ✓ Европейско / национално финансиране на политиките по ОС;
- ✓ Глобални предизвикателства.

Силни страни	Слаби страни

• Благоприятно географско разположение; • Богато и съхранено биологично разнообразие; • Плодородни земи; • Наличие на екологично чисти територии; • Наличие на съответната туристическа инфраструктура; • Развито селско стопанство; • Развито горско стопанство; • Добро качество на атмосферния въздух; • Липса на големи промишлени замърсители; • Реконструирана и подменена водопроводна, канализационна и част от уличната мрежа • Енергоспестяващо улично осветление; • Пускането в експлоатация на „Регионално депо за неопасно отпадъци за общините Харманли, Маджарово,	• Недостатъчно финансови средства в общинския бюджет за поддържане на околната среда. • Слабо развита икономика; • Наличие на ПСОВ в с. Бориславци, която не работи; • Няма организирано събиране на биоразградими отпадъци и организирано от общините домашно компостиране • Не е въведена система за разделно събиране на отпадъци
--	--

Любимец, Тополовград, Симеоновград, Стамболово и Свиленград” • Положителна нагласа на местната власт за разрешаване на проблемите, свързани с околната среда; • Над 90% от населението в работоспособна възраст в общината се занимава със селско стопанство; • Повишена активност на гражданите, свързана с опазването на околната среда; • Действащи нормативни документи в областта на околната среда.	
Възможности	Заплахи
• Усвояване на Европейски	• Процес на влошаване

програми в областта на околната среда, напр. Визия за Натура 2000, изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци, подновяване на обществения транспорт; • Ангажиране на обществеността в изпълнението на програми целящи съхранение на природните ресурси; • Развитие на системите за разделно събиране на отпадъците във всички населени места, в т.ч. зелени и биоотпадъци; • Възстановяване на горския фонд. • Производство на биологично чисти продукти; • Предварителни проучвания за отреждане на терен за ПСОВ Маджарово; • Разработване и внедряване на Програма за развитие на	състоянието на някои горски екосистеми; • Водоснабдителната система като цяло не отговаря на нуждите на населението в общината и се налага влагането на сериозни инвестиции за подобряване на количественото и качествено водоподаване ; • Загубите при водоснабдяването са значителни и достигат на места до 30%; • Недостатъчно развити системи за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци и съоръжения за оползотворяването им;
---	--

туризма; • Създаване на зелени площи между жилищните пространства; • Тенденция за развитие на еко и селски туризъм; • Подобряване на бизнес средата в общината и възможностите за привличане на местни и външни инвеститори; • Запазване, а в определени случаи и подобряване на параметрите на околната среда, като фактор за съхранението на природните условия и здравето на населението, както и на алтернативни форми на туризъм • Насочване на допълнителни ресурси за провеждане на постоянна информационна политика с гражданите и специфични групи от населението по проблемите на управление на отпадъците; • Въвеждане на системи за	
---	--

разделно събиране на рециклируеми отпадъци, чрез контейнерите за разделно събиране и на биоотпадъци	
---	--

За целите на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които Община Маджарово ще преследват през следващите години.

3. Визия на община Маджарово за опазване на околната среда

Стратегическата част на ПООС на община Маджарово е съобразена с основните цели и политики за опазване на околната среда в Европейския съюз, с основните стратегически и планови документи на национално и тези регионално ниво в областта на опазване на околната среда. Като средство за постигане целите на ЗООС, Програмата за опазване на околната среда на община Маджарово е разработена в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3. от Закона:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;

3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;

4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;

5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;

6. Замърсителят плаща за причинените вреди;

7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;

8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;

9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.
Визията на Община Маджарово отразява стремежа за достигане на в максимална степен опазване на околната среда на общината за периода 2021 – 2028 г., което да гарантира, че всичките компоненти на околната среда, биоразнообразието и хората ще бъдат защитени.

Предвид, изключителните природни дадености и богато културно наследство, община Маджарово може да бъде пример за екологично чиста община и привлекателна туристическа дестинация.

Разбира се не и без постигане на баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между

различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява основен стратегически документ за постигане подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо.

Визията за околната среда на общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

И. Генерални стратегически цели. Приоритети и специфични стратегически цели

Програмата определя основни приоритети за развитие на община Маджарово, които се отразяват във всички дефинирани мерки, като са обхванати нуждите на различни целеви групи. Те са насочени към развитие в няколко сфери, с прилежащи приоритети и включени специфични цели.

„Поддържането и подобряването качество на живот на населението в общината чрез качествена жизнена среда, улеснен достъп до публични услуги“ е Приоритетна ос №1.

Специфична цел 1.1 „Поддържане качеството на атмосферния въздух“

Предвиждат се няколко мерки за постигане на целта чрез:

- ✓ Почистване на основните пътни артерии от натрупан прах и осигуряване на поддържането им в добро техническо състояние;
- ✓ Разработване и внедряване на Програма за качество на атмосферният въздух, в случаите по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Специфична цел 1.2. е от голяма важност за Общината, защото включва **„Доизграждане и модернизация на водостопанската и канализационна инфраструктура“.**

Мерките за изпълнение на тази цел са основно насочени към:

- ✓ Водоснабдяване и канализация – продължаване дейностите по реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа на територията на община Маджарово, намаляване на водните загуби, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи;
- ✓ Изграждане и разширяване на пречиствателни съоръжения за отпадни и питейни води, включващо отремонтване и пускане в експлоатация на съществуваща ПСОВ, с. Бориславци;

Приоритетна ос № 2 е „Ефективно използване на ресурсите“.

Специфична цел 2.1. „Запазване и доразвиване на различни видове туризъм“ чрез създаване на благоприятни условия с местна идентичност и висока добавена стойност.

Залегналите мерките за:

- ✓ Разработване и внедряване на Програма за развитие на туризма в община Маджарово;
- ✓ Провеждане на информационни кампании с цел опазване на защитените природни обекти в общината;
- ✓ Разширяване на екомаршрути, които обхващат ключови за общината природни и исторически забележителности;

Специфична цел е 2.2. „Насърчаване за чист енергиен преход и енергийна ефективност“.

Мерките, които се предвиждат за реализацията са:

- ✓ Подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо в гр. Маджарово и селата в общината;
- ✓ Инвестиции в зелена енергия, вкл. соларни панели, основно като частни инвестиции или административни сгради;
- ✓ Прилагане на иновативни политни мерки в областта на енергетиката и екологията, с краен резултат намаляване на емисиите от парникови газове и популяризирането на екологични технологични решения в ежедневието на жителите на територията по Проект „Преход към климатично устойчиви общности“.

„Поддържане на биоразнообразието и устойчиво развитие“ в общината е специфична цел 2.3. в „ПООС“ на община Маджарово.

Заложените мерки са:

- ✓ Благоустрояване и популяризиране на зоните за туризъм и отдих
- ✓ Нови места за настаняване, заведения за хранене и развлечения, посетителски центрове и др;
- ✓ Развитие на био-растениевъдство и био-животновъдство - създаване на нови работни места и осигуряване екологичния потенциал на общината;
- ✓ Сертифициране на района като екологично чист;
- ✓ Популяризиране на екологична мрежа НАТУРА 2000 на територията на община Маджарово.

Реализирането на тези мерки ще допринесе за оформянето на привлекателна среда в община Маджарово.

Приоритетна ос № 3. „Подобряване на системата за управление на отпадъци“

Специфична цел 3.1. е свързана с „Оптимизиране процеса на управление на отпадъците“, а мерките, заложиени към тази цел са:

- ✓ Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци;
- ✓ Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на контейнери за разделно събиране на отпадъци;
- ✓ Сключване на договор с фирма, притежаваща разрешение за дейности с отпадъци, за разделно събиране най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло от домакинствата,

в т.ч. едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци от населените места на общината;

- ✓ Поддържане на чистотата на населените места с редовни проверки;
- ✓ Организиране на разделното събиране на строителните отпадъци, чрез изграждане на площадка за временно съхраняване на строителни отпадъци от бита;
- ✓ Изграждане на допълнителни клетки на регионалното депо при необходимост, на довеждаща инфраструктура;
- ✓ Изпълнение на мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци съгласно ПУО 2021-2028 на община Маджарово.

Приоритетна ос № 4 „Подобряване качеството на водите“

За реализацията на **специфична цел 4.1. „Намаляване на отрицателните въздействия върху повърхностните и подземни водни тела от гледна точка достигане на целите за постигане на добро състояние на водите“**, е необходимо да се реализират следните мерки:

- ✓ Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места;
- ✓ Почистване коритото на река Арда и река Олу дере;
- ✓ Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;
- ✓ Ремонт на съществуващи резервоари, каптиране и изграждане на нови водоизточници (извори, шахтови кладенци) за осигуряване на допълнителни количества питейна вода в населените места в общината;

- ✓ Монтаж на съоръжения за намаляване на загубите на вода на аварията във водопроводната мрежа на гр. Маджарово чрез регулиране на налягането;
- ✓ Изграждане на канализационни системи в селата на общината;
- ✓ Постигане на добро екологично състояние на водите, съгласно разпоредбите.

Хоризонтален приоритет № 5. „Развитие на административния капацитет и сътрудничество в общината в областта на околната среда“

Специфична цел 5.1 предвижда „Развитие на административния капацитет зает с дейностите по околна среда“, включващо следните мерки за изпълнение:

- ✓ Повишаване на капацитета и отговорността на местната власт за формулиране и провеждане на общинските политики в областта на околната среда;
- ✓ Подобряване на административния капацитет за подготовка и реализация на проекти чрез обучени, участия в семинари и др.

Специфична цел 5.2 „Изграждане на партньорства в областта на околната среда“

Изграждането на партньорства чрез мярка за междурегионално, междуобщинско, международно сътрудничество чрез изпълнение на интегрирани проекти в областта на околната среда, ще имат мултиплициращо въздействие и добавен ефект поради по-големия мащаб на изпълняваните дейности.

Мерките, за изпълнение на тази цел е:

- ✓ Засилване на интеграцията със съседни общини от България, Гърция и Турция, с цел подобряване екологичната инфраструктура;
- ✓ Участие в международни програми за сътрудничество;
- ✓ Проект за създаване на общ туристически маршрут между община Маджарово и съседните общини от България, Турция и Гърция;
- ✓ Изпълнение на Проект „Преход към климатично устойчиви общности“ чрез партньорство между общините Хасково, Стамболово и Маджарово и Интернешънъл Девелопмънт Норудей АС, Норвегия.

Специфична цел 5.3. „Насърчаване на гражданското участие с повишаване на общественото съзнание и култура при решаването на проблемите, свързани с опазване на околната среда“

Информираността на гражданите за състоянието на околната среда и участието на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда са два от основните принципи, на които се основава опазването на околната среда съгласно ЗООС.

Мерките за изпълнение на тази цел, залегнали в Програмата са насочени към:

- ✓ Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на община Маджарово;

- ✓ Участие в национални и общински кампании, свързани, посветени на опазването на околната среда;
- ✓ Провеждане на кампании с обществеността в посока подобряване на системата за разделно събиране;
- ✓ Повишаване екологичната култура на населението чрез публикации в местната преса, интернет страницата на общината, презентирание на екологични дейности, и др. мероприятия с екологична насоченост.

Привличане на младите хора в общината, активното гражданско участие и повишаването на екологичната култура и общественото съзнание са важни стъпки за провеждане на една активна политика, насочена към проблемите, свързани с опазването на околната.

Й. Определяне и оценка на алтернативи за постигане на целите

Програмата разглежда и анализира и алтернативи за постигане на целите. Целта е от определения набор от алтернативи да подберем тази от тях или комбинацията на тези от тях, чрез които да бъдат достигнати целите, а именно:

Генерална цел № 1: „Поддържането и подобряването качество на живот на населението в общината чрез качествена жизнена среда,“

От съществена важност за осигуряването в бъдеще на добро качество за живот на местните обитатели е наличието на достатъчно по количество и качество вода за питейни и технологични нужди.

- ✓ Изграждането на канализационни мрежи, рехабилитация на съществуващите и изграждането на пречиствателни станции за отпадъчни води ще доведе до намаляване на замърсяването на повърхностните и на подпочвените води, на почвите и ще намали вредните емисии.

Алтернативните дейности в посока подобряване качеството на въздуха следва да са насочени и към намаляване на използването на енергоносители (основно в бита), които замърсяват атмосферата с ФПЧ.

- ✓ Реализацията за постигане на качествена околна среда и разпределението на дейностите във времето следва да е обвързано и с други дейности на общината, като например увеличаване на зелените площи, включително засаждането на дървета на територията ѝ;
- ✓ Изграждането на вътрешноградски паркове и зелени зони в общината, както и провеждането на кампании за озеленяване, ще оказват благотворно влияние върху качеството на атмосферния въздух, нивото на шума, ландшафта и води до подобряване на средата за живот и бизнес;
- ✓ При избора на участъците от пътната инфраструктура, подлежащи на ремонт, да се започва с тези, разположени в близост или преминаващи през населените места.

Генерална цел № 2: „Ефективно използване на ресурсите“.

- ✓ Богатото биологично разнообразие е един от значимите активи на територията, чието разумно ползване, трябва да бъде обект на целенасочена местна политика.

Извличането на стопанска изгода в краткосрочен план следва да се осуети, чрез поредица от мерки и дейности, гарантиращи неговото опазване и предаване на следващите поколения. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие, не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда.

- ✓ Повишаването на информираността на местните земеделски стопани, чрез изпълнение на пилотни проекти и на други инициативи ще стимулира прилагането биологично земеделие в района;
- ✓ Възстановяване и рекултивация на нарушени терени (бивши кариери или части от тях, регламентирани и нерегламентирани сметища, други земи с нарушен почвен профил, строителни площадки на точкови и линейни обекти);
- ✓ Минимизиране процесите на уплътняване на почвите; запазване и увеличаване на органичното вещество в почвите;
- ✓ Стимули за повторната употреба на градските почви;
- ✓ Правилните дейности за ефективно използване на ресурсите ще осигурят запазването им за бъдещите поколения;
- ✓ Приоритетност на екотуризма в маркетинговата стратегия на Община Маджарово.

Генерална цел № 3: „Подобряване на системата за управление на отпадъци“

- ✓ В тази цел акцент може да бъде поставен върху подобряване на организацията на сметосъбирането, сметоизвозването и на уличната чистота за недопускане на замърсяване и опазването на качествения облик на територията на община;
- ✓ Като алтернатива за постигане на целта може да се посочат въвеждане на нови технологии за обработка и нова организация на управление.

Очакванията в тази насока са особено високи в територии с богато природно наследство, ограничен индустриален интерес и възможност за развитие, основно в сектора на туризма, базиран на природните дадености на община Маджарово.

- ✓ Въвеждането на нови технологии за обработка и нова организация на управление могат значително да подобрят цел № 3.

Цел № 4: „Подобряване качеството на водите“

- ✓ Ефективното използване на водните ресурси (включително на минералните извори) в бъдеще може да бъде източник на немалко приходи за местната власт, които да бъдат насочени за природозащитни дейности;
- ✓ Провеждането на специфични политики за популяризиране и въвеждане на иновативни практики за намаляване на потреблението и повторното използване на водни ресурси от домакинствата и бизнеса ще допринесе за постигане на устойчивост на регистрираните тенденции;

- ✓ Като алтернатива може да се посочат бъдещи действия на община Маджарово, насочени към ограничаване и премахване на натиска от неизградени канализационни системи на малките населени места в общината, осигуряване на степен на пречистване на отпадъчни води от бита и индустрията;
- ✓ Намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа, ограничаването и забраната на неустойчиви земеделски практики са с потенциал да окажат положително въздействие върху възстановяването и опазването на химичното и екологично състояние на водните тела и свързаните с тях екосистеми.

Цел № 5: „Развитие на административния капацитет и сътрудничество с общината в областта на околната среда“

Капацитетът на администрацията от различните нива на управление е ключов фактор за прилагането на успешни политики за опазването на околната среда.

- ✓ Една от алтернативите за изпълнение на целта е създаването на мотивация в служителите за непрекъснато повишаване на знанията и възможността за тяхното прилагане. Това ще осигури капацитет на институциите, за прилагане на политики и мониторинг на дейностите по опазване на околната среда;
- ✓ Друга алтернатива е разработването и прилагането на годишни програми за обучение на служителите в публичната администрация ще осигурят информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за

подобро управление на процесите по опазване на околната среда. Осигуряването и използването на нова и модерна апаратура за измерване и контрол на показателите на отделните фактори ще повишат качеството на тяхната работа;

- ✓ Координацията в дейността на местните власти е необходима, за да се предвидят конкретни мерки за поддържането на контакти, общи планове за действие в кризисни ситуации, механизми за информираност и сътрудничество. Тази координация е особено наложителна при дейности като опазване на биологичното разнообразие и на защитените територии;
- ✓ Широкото участие на обществеността и на местните заинтересовани страни в процеса на опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е важно условие за постигане на целите на програмата.

Информираността на хората, живеещи в общината, институциите и организациите, тяхната образованост, разбиране за причините и начините на опазване на околната среда, както и мотивирането им за участие в това са от изключително значение за постигане на целите на програмата.

- ✓ Предприемането на планирани и целенасочени дейности за осигуряване на това разбиране и участие е необходимо за самия процес на прилагане на програмата. Дейностите в тази насока трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие - доброволческа ангажираност за опазване и възстановяване на природата.

К. План за действие

№	Мярка/Дейност/Проект	Отговорна за изпълнението институция	Времеви график	Необходими за изпълнението средства в лева (прогнозна стойност за целия период)	Източник на финансиране
Приоритетна ос № 1. „Поддържането и подобряването качество на живот на населението в общината чрез качествена жизнена среда, улеснен достъп до публични услуги“					
Специфична цел 1.1. Поддържане качеството на атмосферният въздух					
1.1.1.	Почистване на основните пътни артерии от натрупан прах и осигуряване на поддържането им в добро техническо състояние	община Маджарово	2023 – 2028 г.	5 000	Общински бюджет

1.1.2	Внедряване на Програма за подобряване на КАВ	община Маджарово	2023 – 2028 г.	1000	Общински бюджет
Специфична цел 1.2 „Доизграждане и модернизация на водостопанската и канализационна инфраструктура“.					
1.2.1.	Водоснабдяване и канализация –продължаване на дейностите по реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа на територията на община Маджарово;	община Маджарово	2023-2028 г.	-	ОП/ОБ/ПВУ
1.2.2.	Изграждане и разширяване на пречиствателни съоръжения за отпадни и питейни води, включващо отремонтране и пускане в	община Маджарово	2023-2028 г.	-	ОП/ОБ/ПВУ

	експлоатация на съществуваща ПСОВ, с. Бориславци;				
Приоритет № 2. „Ефективно използване на ресурсите“.					
Специфична цел 2.1. „Запазване и доразвиване на различни видове туризъм“ чрез създаване на благоприятни условия с местна идентичност и висока добавена стойност.					
2.1.1.	Разработване и внедряване на Програма за развитие на туризма в община Маджарово;	Община Маджарово	2023 г.-2028г.	1000	Общински бюджет

2.1.2	Провеждане на информационни кампании с цел опазване на защитените природни обекти в общината	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	500	Общински бюджет
2.1.3	Разширяване на екомаршрути, които обхващат ключови за общината природни и исторически забележителности	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	2000	Общински бюджет/Външни източници
2.1.4.	Повишаването продължителността на туристическия сезон, чрез подържане разнообразието в туристически продукти и услуги чрез екологичен, селски, кулинарен, романтичен, опознавателен и други видове туризъм.	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	1000	Общински бюджет/Външни източници

Специфична цел 2.2. „Насърчаване за чист енергиен преход и енергийна ефективност“.					
2.2.1.	Подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо в гр. Маджарово и селата в общината;	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	2 500	Общински бюджет
2.2.2.	Инвестиции в зелена енергия, вкл. соларни панели, основно като частни инвестиции или административни сгради	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	100 000	Общински бюджет/Външни източници

2.2.3.	Прилагане на иновативни политни мерки в областта на енергетиката и екологията, с краен резултат намаляване на емисиите от парникови газове и популяризирането на екологични технологични решения в ежедневието на жителите на територията по Проект „Преход към климатично устойчиви общности“.	община Маджарово	2022-2024	-	Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“
Специфична цел 2.3. „Поддържане на биоразнообразието и устойчиво развитие“					
2.3.1.	Благоустр.ояване и популяризиране на зоните за туризъм и отдих	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	2 000	Общински бюджет/Външни източници

2.3.2.	Нови места за настаняване, заведения за хранене и развлечения, посетителски центрове и др;	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	-	Бизнес/Външни източници
2.3.3.	Развитие на био-растениевъдство и био-животновъдство - създаване на нови работни места и осигуряване екологичния потенциал на общината	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	-	Бизнес/ ОБ/Външни източници
2.3.5.	Сертифициране на района като екологично чист	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	-	ОП/ОБ/ПВУ
2.3.6.	Популяризиране на екологична мрежа НАТУРА 2000 на територията на община Маджарово	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	-	ОП/ОБ/ПВУ

Приоритетна ос № 3: Подобряване на системата за управление на отпадъци

Специфична цел 3.1. „Оптимизиране процеса на управление на отпадъците“

3.4.1.	Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	5 000	Бюджет на общината ПОС 2021-2027, безлихвен заем от ПУДООС
3.4.2.	Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на контейнери за разделно събиране на отпадъци	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	5 000	Бюджет на общината ПОС 2021-2027, безлихвен заем от ПУДООС

3.4.3	Сключване на договор с фирма, притежаваща разрешение за дейности с отпадъци, за разделно събиране най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци от населените места на общината	община Маджарово	2024 г. – 2025г.	5 000	Бюджет на общината, от натрупаните отчисления по чл. 64 от ЗУО
3.4.4.	Поддържане на чистотата на населените места с редовни проверки	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	-	Бюджет на общината

3.4.5	Организиране на разделното събиране на строителните отпадъци, чрез изграждане на площадка за временно съхраняване на строителни отпадъци от бита	община Маджарово	2023 г. – 2024г.	-	Бюджет на общината, от натрупаните отчисления по чл. 64 от ЗУО
3.4.6	Изграждане на допълнителни клетки на регионалното депо при необходимост, на довеждаща инфраструктура	община Маджарово	2023-2028 г.	-	РСУО Харманли програма за околна среда 2021-2027 г. и други източници на финансиране, съгласно правилата и процедурите за финансиране
3.4.7.	Изпълнение на мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци съгласно ПУО 2021-2028 на община Маджарово	община Маджарово	2023-2028г.	Съгласно ПУО	Бюджет на общината ПОС 2021-2027, безлихвен заем от ПУДООС

Приоритетна ос № 4 „Подобряване качеството на водите“					
Специфична цел 4.1. „Намаляване на отрицателните въздействия върху повърхностните и подземни водни тела от гледна точка достигане на целите за постигане на добро състояние на водите“					
4.1.1.	Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места	община Маджарово	2023 г. –2028 г.	-	МРРБ/ПРСР/ОПОС/МОСВ/ПУДООС/НФ
4.1.2.	Почистване коритото на река Арда и река Олу дере	община Маджарово	2023 г. –2028 г.	-	ОБ/други източници
4.1.3	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници	община Маджарово	2023 г. –2028 г.	1200	ОБ/други източници

4.1.4.	Ремонт на съществуващи резервоари, каптиране и изграждане на нови водоизточници (извори, шахтови кладенци) за осигуряване на допълнителни количества питейна вода в населените места в общината	община Маджарово	2023 г.-2028 г.	1 000	МРРБ/ПРСР/ОПОС/МОСВ/ПУДООС/НФ
4.1.5.	Монтаж на съоръжения за намаляване на загубите на вода на аварияте във водопроводната мрежа на гр. Маджарово чрез регулиране на налягането	община Маджарово	2023 г.-2028 г.	2000	Общински бюджет
4.1.6.	Изграждане на канализационни системи в селата на общината	община Маджарово	2023 г.-2028 г.	-	ОБ/други източници

4.1.7.	Постигане на добро екологично състояние на водите, съгласно разпоредбите	община Маджарово	2023 г.-2028 г.	-	ОБ
Хоризонтален приоритет № 5. „Развитие на административния капацитет и сътрудничество в общината в областта на околната среда“					
Спечифична цел 5.1. Развитие на административния капацитет зает с дейностите по околна среда“					
5.1.1.	Повишаване на капацитета и отговорността на местната власт за формулиране и провеждане на общинските политики	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	500	Общински бюджет
5.1.2.	Подобряване на административния капацитет за подготовка и реализация на проекти чрез обучени, участия в семинари и др.	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	1500	МРРБ/ПРСР/МИГ/Донорски програми, Нац.финансиране

Спечифична цел 5.2. Изграждане на партньорства в областта на околната среда					
5.2.1.	Засилване на интеграцията със съседни общини от България, Гърция и Турция, с цел подобряване екологичната инфраструктура	община Маджарово	2023 – 2028 г.	-	МРРБ/ПРСР/МИГ/Донорски програми, Нац.финансиране
5.2.1.	Участие в международни програми за сътрудничество	община Маджарово	2023 – 2028 г.	-	МРРБ/ПРСР/МИГ/Донорски програми, Нац.финансиране
5.2.3.	Проект за създаване на общ туристически маршрут между община Маджарово и съседните общини от България, Турция и Гърция.	община Маджарово	2023 – 2028 г.	2000	МРРБ/ПРСР/МИГ/Донорски програми, Нац.финансиране
5.2.4.	Изпълнение на Проект „Преход към климатично устойчиви общности“ чрез партньорство между	община Маджарово	2022-2024	-	Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“

	общините Хасково, Стамболово и Маджарово, Интернешенъл Девелопмънт Норвей АС, Норвегия				
Специфична цел 5.3. „Насърчаване на гражданското участие с повишаване на общественото съзнание и култура при решаването на проблемите, свързани с опазване на околната среда“					
5.3.1	Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране	община Маджарово	2023 – 2028 г.	3000	ОП/ПУДООС/МОСВ/ОПОС/ Общински бюджет
5.3.2.	Повишаване екологичната култура на населението чрез публикации в местната преса, интернет страницата на общината, презентирание на екологични дейности, и	община Маджарово	2023 г. – 2028г.	4000	Общински бюджет/ НФ/ОПОС/ПУДООС

	др. мероприятия с екологична насоченост				
--	--	--	--	--	--

Л. Система за отчетност, мониторинг и оценка на изпълнението на Програмата и Плана за действие

Процесите на мониторинг и контрол, както и механизмите, които те включват в себе си, имат определени цели и функции по отношение на реализацията на публичните политики в областта на околната среда, като осигуряване на прозрачност, отчетност, отговорност на управлението, качеството на изпълнението, създаване на механизми за участие, постигане на съгласие, повишаване на ефективността и ефикасността на включените в програмата мерки и политики и изграждането на стратегическа визия. В този смисъл дейностите за мониторинг и контрол ще бъдат прилагани в следните аспекти:

✓ Осигуряване на прозрачност

Прозрачността е основна характеристика на демократичния процес и позволява на гражданите да осъществяват форми на контрол в процеса на вземане на политически решения и в частност формулирането на публични политики и програми. В този смисъл, трябва да се отбележи, че при реализацията настоящата програма, отговорните за нейното изпълнение структури трябва да осигуряват свободен достъп до информация за състоянието на околната среда и за цялостното изпълнение на програмата, към заинтересованите страни и обществеността, като цяло. Свободният достъп ще гарантирана проследимостта на прилагането на интегрираните мерки, в т.ч. очакваните резултати, цели, положителни въздействие и други ефекти.

✓ Осигуряване на отчетност

Като ключов инструмент от провеждането и реализацията на настоящата програма, процесът на мониторинг ще има за цел да обезпечи осигуряването на информация за степента на достижимост на набелязаните цели, изпълнението на мерките, за ефективността, ефикасността и рационалността на използване на публични ресурси и за степента на постигнато въздействие. Удачно е дейностите по мониторинг и контрол по отношение на отчетността да се извършват като се генерира информация за нивото на изпълнение на всяка една от разписаните мерки, стойността на разходваните средства и създадените ефекти. Отчетността трябва да се гарантира с представяне на годишни доклади за изпълнението на Програмата, които да са публично достъпни.

✓ **Осигуряване на отговорност на управлението**

Общинското ръководство, общинският съвет и служителите в публичния сектор следва да отговарят пред заинтересованите страни и обществеността за упражняването на техните правомощия, да вземат мерки при критика или изисквания, поставени от гражданите, както и да поемат отговорност за грешки и некомпетентност. В този смисъл е важно да се разработят механизми на мониторинг и контрол по отношение на регулярното повишаване на уменията и квалификация на отговорните лица, както и да се изградят различни нива на проверка на качеството във връзка с начина на отчитане и изпълнението на програмата.

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от

Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

✓ **Подобряване на качеството на изпълнението**

По време на прилагането на мерките за мониторинг и контрол за изпълнение на програмата е необходимо да се изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетаване на резултати с ресурси. В този смисъл е важно Община Маджарово да анализира как изпълнението на различните мерки от Програмата биват постигнати, на каква цена и какви резултати се постигат с тях. Отговорните фактори за провеждане на политиките за опазването на околната среда трябва да изготвят препоръки към ръководството на Общината за оптимизиране на публичните политики.

Настоящата Общинска програма следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие, например при навлизане в нов програмен период на страната, както и на общините или при изготвянето на значителен брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

✓ **Създаване на механизми за участие в процеса на формулиране и провеждане на политики**

Контролните функции имат за цел да гарантират спазването на принципа за представителност и свободен достъп до процеса на формулиране на политиките в областта на околната среда. По този начин ще бъде възможно гражданите да получават възможност да участват във вземането на решения по отношение на

оценката и промените при реализацията на публичните политики и програми – пряко или опосредствано от легитимните институции, които представляват техните интереси. Подходящо е да се провеждат кръгли маси, отворени форуми и други мероприятия, които да позволяват от една страна влизането на гражданите в процеса на формулиране на политики, а от друга да се засили контролната роля на обществеността при изпълнението на програмата.

✓ **Постигане на съгласие и обществен консенсус**

Балансираното управление се базира на съгласуване на различните обществени интереси, като има за цел да постигне обществен консенсус за провеждане на политиките. Характерен белег на тази характеристика е стремежа към включване на заинтересованите страни, които получават различни форми за упражняване на влияние върху осъществяваните мерки, предмет на настоящата програма.

✓ **Повишаване на ефективността и ефикасността на заложените мерки и изграждане на стратегическа визия**

Дейностите по мониторинг и контрол трябва да служат като инструмент за предефинирането на политики по опазване на околната среда чрез актуализиране на настоящата програма или през други инструменти. Това трябва да се случва при неефективно и неефикасно изпълнение на програмата, при промяна на потребностите на Община Маджарово, при редуциране на бюджета или увеличаването на възможностите на Общината. Необходимо е в процеса на изпълнение на Програмата да се събира информация, относно всички преки и косвени фактори, които имат отношение към цялостното опазване на околната среда.

М. Приложения и графични материали

Всички графични материали и допълнителна информация са включени в програмата.

6.4. Приложими нормативни и стратегически документи

1. Законодателство:

- Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.);
- Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г, изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 март 2021г.);
- Закон за чистотата на атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., последно изм. доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019г.);
- Закон за водите (Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г изм. и доп., бр. 17 от 26.02.2021 г.);
- Закон за почвите (Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.);
- Закон за защита от шума в околната среда (Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г, посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г.);
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.96 от 10 Ноември 2020г.);

- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.83 от 9 Октомври 2018г.);
- Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77 / 09.08.2002 г., посл. изм. и доп., ДВ бр. 98 / 27.11.2018 г.);
- Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133/1998 г., посл. изм. ДВ, бр.66/2013 г., посл. доп. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2019г.);
- Закон за лова и опазване на дивеча (изм. ДВ, бр. 77 / 04.11.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2019г.);
- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29 / 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр. 58 /18.07.2017 г.);
- Закон за генетично модифицирани организми (ДВ, бр.27 / 29.03.2005 г., посл. изм. бр. 58 / 18.07.2017 г.);
- Закон за защита на животните (Обн. ДВ. бр.13 от 8 Февруари 2008г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 23 Февруари 2018г.);
- Закон за защита на растенията (Обн. ДВ. бр.61 от 25 Юли 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.65 от 21 Юли 2020г.);
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (Обн. ДВ. бр.10 от 4 Февруари 2000г., посл. доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г.);
- Закон за устройство на територията.

2. Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:

- Директива 2009/147/ЕО на ЕС относно опазването на дивите птици;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.), приет с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България;
- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.;
- Стратегия за биологичното разнообразие в Република България;
- Плана за управление на риска от наводнения на Източнoбеломорски район за 2016 – 2021 г.

- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011 – 2020 г.;
- Програма за изпълнение на директива 91/271/ЕО за пречистването на отпадъчните води от населените места;
- Стратегическия план за биологичното разнообразие 2011-2020 г.;
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г.;
- Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г., приет с Решение №439 от 01.06.2012 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за околна среда 2009 – 2018 г., одобрена с Решение №353 от 15 май 2009 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., приета с Решение №696 от 24.08.2012 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г.;

- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.
- Национални доклади на Изпълнителната агенция на околната среда (ИАОС).

3. Стратегически и планови документи, приети на регионално и общинско ниво:

- Регионална програма за управление на отпадъците на общините Харманли, Свиленград, Тополовград, Симеоновград, Любимец, Стамболово, Маджарово 2021-2028;
- Общинският план за развитие на община Маджарово за периода 2014 – 2020;
- Програма по Енергийна Ефективност на община Маджарово 2020-2024 г.;
- Наредба № 11 за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на Община Маджарово;
- Доклад за оценка за съвместимост на общия устройствен план на община Маджарово;
- Доклади за състоянието на околната среда на Регионалната инспекция по околна среда и водите- Хасково;

- Басейнова дирекция за управление на водите - Източнобеломорски район с център Пловдив;
- Интернет страница на община Маджарово.